

Läkare mot kärnvapen

Læger mod

kernevåben

Informationsblad – Svenska läkare mot kärnvapen (SLMK) – Danske læger mod kernevåben (DLMK)
Newsletter – The Swedish and Danish Sections of IPPNW,
International Physicians for the Prevention of Nuclear War

Nr 105 JUNI 2006

Protester mot brittiska kärnvapen

Summary in English

Creativity and enthusiasm – if that is what is needed to get rid of nuclear weapons, we have good reasons for optimism. That is our conclusion after reading the report in this number from the European IPPNW students' meeting in Napoli, crammed with workshops, street actions, panel debates and a lot of informal discussions.

The dialogue seminars continue, as important as ever. In May IPPNW delegations visited both Brussels and Moscow. Read the reports about meetings and discussions with decision makers about nuclear weapons issues.

Physicians as well as journalists have important roles to play in keeping the

nuclear weapons issue on the public agenda. Therefore, SLMK initiated a three days seminar about the nuclear threat in Ljungskile near Gothenburg. Both physicians and journalists took part, as well as students from the two professions. A scenario with a terrorist nuclear attack on Gothenburg was the starting point for discussions. Read more about it in the article titled *Not in vain!*

Iran as a potential future nuclear weapons state is very topical these days, and this is mirrored also in several articles in this number of LMK. One is about a group of SLMK members visiting the Iran embassy, meeting with the Iran ambassador and

others. Creating dialogue is indeed important nowadays when confrontation seems the normal way.

After all, however, if the US government's attitude towards nuclear weapons is not radically changed, the work for abolition will not succeed. Therefore, it is always with great interest we read the articles we receive from our man in the US, Claes Andreasson. This time Claes writes about *National Security Strategy*, presenting some astounding, hitherto unheard-of information.

ULF KÖNIG, JAN LARSSON

DLMK/SLMK – presentation

Läkare mot kärnvapen är en kvartalstidskrift som ges ut av föreningen **Svenska läkare mot kärnvapen (SLMK)** och **Danske læger mod kernevåben (DLMK)**. SLMK har ca 5000 läkare, medicinstudenter och stödpersoner som medlemmar; DLMKs medlemsantal är ca 350. Föreningarna är de svenska och danska grenarna av **International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW)** med ca 150 000 läkare i ca 50 länder som medlemmar. SLMK, DLMK och IPPNW är politiskt och religiöst obundna organisationer med målet att avskaffa kärnvapnen genom att sprida saklig information om kärnvapnens medicinska effekter. IPPNW har huvudkontor i Boston och leds av två ordföranden ("co-presidents").

Författaranvisningar

Redaktionen välkomnar manuskript som behandlar SLMKs/DLMKs arbetsområde. Skriv med **dubbelt radavstånd**, max fem A4-sidor. Bidragen tas dock helst emot via e-post, som bifogat Word-dokument. Det går även bra att skicka texten på diskett/cd. Bifoga gärna foton, allrahelst digitala bilder med hög upplösning. Papperskopior går också bra. Fäst inga gem på foton och skriv inget på dem, ej heller på baksidan – sätt istället en nummeretikett på baksidan och bifoga bildtext separat. Skicka gärna med ett foto av författaren/författarna. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera och korta bidragen. Tiden från manusstopp till postdistribution har kortats till en månad för att tidningens innehåll ska bli färskare. Detta kräver att **tidpunkten för manusstopp iaktas strikt**.

Från redaktörerna

Omslagsbilden (foto: Ofog) visar hur ungdomar från *Ofog* blockerar Faslanebasen i England 2005, i protest mot Storbritanniens kärnvapenpolitik. I de årliga blockaderna mot kärnvapenbasen Faslane i Skottland deltar folk från 17 till 75 år, partiledare för de skotska oppositionspartierna, kyrkliga ledare och vanliga oroade medborgare. Läs mer på sidan 17 (Ofog är ett svenskt nätverk för fredlig civil olydnad mot kärnvapen).

I nästa nummer kommer vi att kunna erbjuda våra läsare ett fylligt reportage från IPPNWs sjuttonde världskongress i Helsingfors.

Utgivningsplan

Nr	Manusstopp	Distribution
106	15/9 -06	oktober
107	10/11 -06	december
108	1/2 -07	mars
109	1/5 -07	juni

Svenska Läkare mot Kärnvapen

Informationsblad nr 105, juni 2006
ISSN: 1400-2256 Upplaga: ca 6 000 ex

Ansvarig utgivare:

Jan Larsson
Linnégatan 2 G
753 32 UPPSALA
Tel 018-14 62 12
E-post: jan.larsson@slmk.org

Red för detta nr:

Jan Larsson och
Ulf König

Tryckeri:

Perstorps Tryckeri AB
Perstorp

Grafisk red. & formgivn:

Gösta Mårtensson
Mossvägen 20
284 34 Perstorp
Tel: 0435-356 45
E-post: info@pptryck.se

Manusstopp för nästa nr (106): 1 september, 2006

Manus till nästa nr skickas till: Jan Larsson (adress ovan)

Prenumerationsärenden handläggs av kansliet i Perstorp, adr se sid 3.

Tryckt på miljögodkänt papper.

**AKTUELLA
SLMK-ADRESSER M M**

SLMKs ordförande

Frida Sundberg
Norra Ågatan 5B
416 49 Göteborg
Tel 031-700 88 08
E-post:
frida.sundberg@slmk.org

Kanslichef

Klas Lundius
Håkantorpsmölla
284 91 Perstorp
Tel: 0435-351 58
Fax: 0435-353 27
Mobiltel: 070-520 83 58
E-post:
klas.lundius@slmk.org

Medlemsreg o bokföring

Margareta Gustafsson
Tel: 0435-351 58
Fax: 0435-353 27
E-post:
margareta.gustafsson@slmk.org

Kansli för

Stockholmsregionen

Annika Rådberg
Svenska Läkarförbundet
(Villagatan 5), Box 5610
114 86 Stockholm
Tel: 08-790 33 05
E-post: annika.radberg@slf.se

**Läkarfonden för
Förebyggande av
Kärnvapenkrig**

Postgiro: 90 10 90 – 1
Bankgiro: 901 – 0901

Medlemsavgift 2006:

290 kr resp 100 kr (stud),
sätts in på pg 90 10 90 – 1
eller bg 901 – 0901
Prenumeration på "Läkare
mot kärnvapen" ingår.

SLMKs hemsida:

www.slmk.org

IPPNW:s hemsida:

www.ippnw.org

* * *

Landsnummer – telefon:

Sverige: 0046 -
Danmark: 0045 -

**AKTUELLA
DLMK-ADRESSER:**

Se sid 26.

INNEHÅLL NR 104

Det behövs en nedrustningsminister	4
Ledare	
Atombomber mot Iran?	5
Møde i København, 26. april 2006	6
Tyve års dagen for Tjernobyl-ulykken mindet og Iran-atomkrisen gennemgået	
Besök på Irans ambassad	7
Förstaslag fortsatt hörnsten	8
Amerikansk säkerhetsdoktrin	
Livliga dialogmöten i Bryssel	10
12 personer deltog i dialogmötena i Bryssel 30-31 mars	
Dialogmöten i Moskva gav mycket information	11
Vänligt mottagande i Moskva 3-4 april	
Bokrecension: <i>Bomben – ett liv</i>	12
Rapporten från WMDC	13
MITTUPPSLAGET	
Europeiska studentmötet i Neapel	14
Den uafsluttede kamp om Tjernobyl	16
Storbritanniens kärnvapen: ny utveckling och motstånd	17
JAS – Indiens nya kärnvapenbärare	18
Det är inte förgäves	20
En terroristattack med kärnvapen – är det tänkbart?	
Kärnvapen i självförsvar	22
Ned med kärnvapnen	23
En heldag på Nobelmuseet	
Internationell utblick	24
Landsmøde i DLMK	25
DLMKs bestyrelse	26
SLMKs styrelse	27
BAKSIDA	
Bilder från dialogmötena i Bryssel och Moskva	3

Det behövs en nedrustningsminister

“The devil is in the details.” Så var det någon som beskrev internationell politik och diplomati. Kanske är det synnerligen sant när det gäller kärnvapenedrustning. I så fall behövs en rejäl dos exorcism.

Av flera anses den traditionellt ultimata goda kraften (“Gud”) vara mot kärnvapen. De är inte i så många andra frågor som teologer av olika schatteringar låter så rörande överens. Påven. Kyrkornas världsråd. Och nu senast mulorna i Iran. Kärnvapen sägs vara mot Guds (oavsett benämning) vilja. Jag vet inte, jag kan inte uttala mig om den saken, men senast vid fjolårets Hiroshima-dag publicerades ett gemensamt uttåg från flera olika religiösa samfund om vikten av kärnvapenedrustning.

Helt säkert är dock att mänskligheten, via den internationella domstolen, för tio år sedan slagit fast att blotta hotet om användande av kärnvapen är olagligt (för att inte tala om det verkliga användandet!). Det är nu dags att omsätta detta domslut i verklighet. Men vilken väg skall vi gå? Det är detaljerna som innehåller så många svårigheter.

“Detaljerna” är för det första i sig inga små hinder. Det är samma problem som alltid omnämns: behovet av att ratificera provstoppsavtalet (CTBT); behovet av att bryta dödläget i FNs nedrustningskonferens och få till en konvention om klyvbart material (FMCT); att få kontroll över allt det höganrikade uran som finns världen över; uppfyllandet av den rapporterings- och redovisningsplikt av bl.a. sina nedrustningssträvanden som kärnvapenmakterna åtog sig vid NPT 2000. Listan känns lång och alltför välbekant. Den upprepas som en litania världen över.

De som orkar lyfta blicken drömmer om vad som brukar kallas en “nuclear weapons convention” (NWC). Drömmen är att “bara” sätta ner foten och olagligförklara kärnvapen på samma

sätt som kemiska och biologiska vapen. Eller att göra en repris på förbudet mot landminor. För förbudet mot landminor är ett strålande exempel på att problem går att lösa om man vill och lyckas fokusera. I detta fall fokusera världens uppmärksamhet på vikten av att lösa just detta problem. Det krävdes en enorm kampanj, globalt samordnad, med reklamaffischer på bussar, överallt från Umeå till Vancouver. Vägghetsgalor. Informationsmaterial. Men vi minns det nog alla. Både för de (stundom) sentimentala affischerna men också för glädjen när förnuftet segrade. Det är faktiskt vansinnigt att lägga en massa pengar på att spränga bort fötter och händer på barn och bönder!

Pragmatikerna börjar fundera inför nästa NPT-runda. Efter det magra utbytet vid 2005 års översynskonferens kan man bara hoppas att processen kan berikas med lite ny energi t ex från Blix-kommissionens rapport (som ännu inte släppts när detta skrivs). Farhågan är bara att kommissionens rapport kommer att innehålla samma problemuppräknings som gjorts så många gånger tidigare. CTBT. FMCT. Art 6 kontra art 4 i NPT. Suck! Kodord för alla som följer debatten. Ord som närmast framkallar reflektoriska kränkningar, mest med tanke på de låsta positionerna. Så vitt jag förstår var det detta man ville komma åt i koalitionen för en ny agenda (NAC) där Sverige mycket föredömligt deltog. Men vilken fart är det i NAC nu? Är NACs tid över? Dags att gå vidare och söka nya allianser?

Människor tycks vara sig rätt lika. Vi behöver fortfarande vissa saker som att äta och sova. Vi behöver trygghet och vill vara omtyckta. Vi vill vara friska och kunna lita på dem som finns omkring oss. Vi vill vara viktiga, anses som rättskaffens och duktiga. Vår värld tyck dock i viss mån ha förändrat sig: miljöförstöring, vatten- och oljebrist, snabba kommunikationer och Internet. Klyftor mellan urbana och agrara områden, konflikter mellan

modernister och reaktionära grupper. “Vem skall man tro på när det är så här” som di Leva sjöng. Kanske på en fundamentalist nära dig? En revolutionär? En “newborn christian”? I en trångsynt värld med enkla dogmer kan man säkert känna sig trygg om ingen hotar utifrån. Enligt gamla doktriner kunde detta hot utifrån mötas med t ex kärnvapen. En del försöker fortfarande hantera världsproblemen på detta numera föråldrade sätt.

Samtidigt behöver vi trygghet och säkerhet. Men i en värld som fungerar annorlunda än tidigare behöver vi söka nya lösningar. Prevention. Öppenhet. Kontakt. Tydlighet. “Potäter och vaccin” (dvs mat och sjukvård). Läskunnighet. Rent vatten. Listan kan göras lång. Och ja, det spelar roll i Borås, Borlänge och Bygdeå om situationen i Mogadishu eller Katmandu spårar ur. Det finns naturligtvis ingen enkel lösning på alla dessa behov, men goda initiativ behövs. Här skulle Sverige kunna bidra, i allians med andra och med sin egen röst. För att möjliggöra detta, och säkra att frågorna inte försvinner vore det värdefullt om nästa svenska regering - oavsett politisk kulör - innehöll en nedrustnings- och säkerhetsminister. Någon som kan ägna sin politiska gärning åt dessa frågor. Som med en ministers politiska tyngd kan ta internationella initiativ och skapa allianser. Som kan driva de riktiga säkerhetsfrågorna. För detta är inte bara en utrikespolitisk, inrikespolitisk, miljöpolitisk eller försvarspolitisk fråga. Det är en överlevnadsfråga!

Jag tror inte att exorcism hjälper. Jag tror inte heller att vi kan sitta med armarna i kors och invänta gudomlig intervention. Det är inte förenligt med vetenskap och beprövad erfarenhet. Det behövs kunskap och tålmod. Det behövs fantasi och initiativkraft. Och det behövs en ekonomisk och politisk prioritering av moderna säkerhetsfrågor. Vi måste ha råd med detta!

Frida Sundberg

Atombomber mot Iran?

Sent på hösten 2001, ett par månader efter terroristattackerna den 9 september, besökte jag Washington. "Alla" talade om den planerade attacken mot Irak. Det var visserligen bara rykten, men journalister och mina vänner i freds rörelserna var övertygade. I kongressen svarade de politiska rådgivarna att ett anfall mot Irak inte var beslutat men inte var uteslutet: "På något sätt måste vi ju visa vår beslutssamhet och styrka".

Jag kunde inte förstå grunden till ryktena. USA hade utsatts för svåra terrorattacker av en grupp saudier, baserade i Afghanistan. Varför skulle det leda till en attack mot Irak? Ingen kunde ge ett trovärdigt svar på vad man ville åstadkomma. Följderna skulle uppenbarligen bli negativa för USA. Jag trodde att något så oförnuftigt skulle Bush-regeringen inte göra. Jag hade fel.

Nu gäller ryktena Iran. Under det senaste året har det kommit flera analyser och rapporter om ett möjligt anfall mot Iran. I en färsk artikel av Seymour Hersh i tidskriften *The New Yorker* samlar han ihop en mängd uttalanden från många källor med relationer till Bush-administrationen. Hersh har ett stort anseende bl.a. på grund av hans avslöjanden av förhållandena i Guantanamo och Abu Ghraib. Det tycks försiggå en intensiv diskussion inom försvarsledningen och regeringen. En avsikt med kriget antas vara att man vill slå ut de anläggningar där Iran arbetar med nukleär forskning och döda så många som möjligt av den tekniska och vetenskapliga personalen.

Det förefaller finnas skäl att förvänta sig att om USA anfaller Iran kommer atomvapen "bli nödvändiga". Flera av de viktigaste anläggningarna är djupt nedgrävda, t.ex. anrikningsanläggningen i Natanz som ligger 25 meter

under jord. Dessa kan inte förstöras helt med konventionella vapen. Man har i många år talat om att använda "bunker busters" för sådana mål, atomvapen som skulle explodera först efter det att bomben borrar ner sig till bunkern. Dessa vapen finns inte i verkligheten och projektet är nedlagt. I stället måste man använda atombomber av betydande styrka.

Nära Isfahan, en av Persiens äldsta och största städer, ligger en forskningsreaktor samt stora djupa tunnlar avsedda för lagring av uran. Om dessa skall förstöras fordras en bomb av megatonstyrka. Enligt beräkningar utförda av IPPNW, skulle omkring 3 miljoner människor dö inom 48 timmar. Strålningen skulle sprida sig över stora områden och få följder för tiotals miljoner människor. Rimligtvis kommer denna insikt att medföra att anläggningen inte angrips med kärnvapen utan de nedgrävda anläggningarna lämnas ifred.

I sin artikel framhåller Hersh att de militära ledarna allmänt avråder från användningen av kärnvapen medan man från Vita Huset avvisar invändningarna. Inställningen hos den politiska ledningen är kanske inte överraskande. I de strategiska dokument som blivit tillgängliga under de senaste fem åren har man steg för steg integrerat atomvapnen i planeringen. "Global Strike" är en sammanfattande benämning på den nuvarande strategin med CONPLAN 8022 som centralt dokument, gällande sedan sommaren 2004.

I Global Strike är kärnvapen inte längre enbart medel för avskräckning utan vapen som skall användas. Det betonas också tydligt att atomvapen kan sättas in för att slå ut anläggningar som innehåller "massförstörelsevapen" eller kommandostrukturer för

dessa vapen. Användningen av kärnvapen enligt Global Strike handlar inte enbart om "krig", man betonar i stället tydligt "konflikt". "Kärnvapenkrig" förutsätter ett ömsesidigt användande av kärnvapen, med det behöver inte gälla här. En föregripande attack för att slå ut anläggningar som kan antas användas för kemiska eller biologiska vapen kan förekomma.

Det talas om hundratals mål som måste slås ut vid attacken mot Iran. Det är dock bara ett mindre antal som "behöver" kärnvapen. Attacker med konventionella vapen mot kärnkraftsreaktorn i Bushehr skulle dock kunna få mycket allvarliga följder. Reaktorn beräknas vara laddad med kärnbränsle om ett halvår. Det radioaktiva nedfallet skulle troligen inte bli lika utbrett som det efter Tjernobyl-katastrofen men skulle omfatta stora områden utanför Iran.

Om USA skall anfalla Iran måste man få den amerikanska befolkningen att tro att Iran är ett allvarligt hot. På båda sidor, inom den amerikanska administrationen och inom den iranska, mycket komplexa, ledarskapet, finns personer som gärna ökar spänningen mellan länderna. Om Iran startar en konkret provokation, t.ex. genom ett mera aktivt stöd till vissa grupper i Irak, kan detta beskrivas som ett angrepp på amerikanska intressen, kanske på amerikanska soldater. USA:s befolkning hade kanske inte accepterat att gå i krig mot Irak om inte Condoleezza Rice kunnat frammana hotet av ett "svampmoln över Manhattan" vid sina framträdanden. Så länge det finns kärnvapen blir det krig.

Likväl tror jag inte att USA kommer att anfalla Iran. Jag hoppas jag har rätt denna gång.

Gunnar Westberg

Møde i København, 26. april 2006

Tyve års dagen for Tjernobyl-ulykken mindet og Iran-atomkrisen gennemgået.

I anledning af, at det den 26. april 2006 var 20 år siden, at Tjernobyl-atomkraftværkets reaktor 4 sprang i luften, blev der i København afholdt et møde om denne den største ulykke hidtil på et atomkraftværk. Samtidigt blev krisen mellem Iran og EU/FN/USA om Irans atomprogram gennemgået og diskuteret. Mødet blev afholdt i et samarbejde mellem DLMK, Pugwash Danmark, Freds-akademiet og SGI, Det nordiske buddhistiske kulturcenter i Kbh., som lagde lokaler til og sørgede for forplejningen for mødedeltagerne.

Første foredragsholder var *Ali Alfoneh* fra Forsvarsakademiet, hvor han forsker i Mellemøstens konflikter. Han er selv flygtning fra Iran i slutningen af 1970'erne og har fulgt udviklingen i sit hjemland nøje.

AA fortalte, at allerede i shahens tid blev der satset på et atomprogram, som på sigt skulle give Iran mulighed for at bygge sine egne atombomber som en modvægt mod den store nabo i nord, Sovjetunionen. Efter den islamiske revolution blev forholdet mellem USA og Iran "nedfrosset" p.gr.a besættelsen af den amerikanske ambassade i Teheran. Besættelsen varede 444 dage. I 1980 overfaldt Saddam Hussain Iran, og en 8 år lang krig fulgte. Her blev det et traume for Iran, at det internationale samfund inkl. FN ikke løftede en finger overfor Irak eller kom Iran til hjælp. Der blev ganske vist indført en våbenembargo mod de krigsførende lande, men den ramte i realiteten først og fremmest Iran. Anvendelse af krigsgas fra irakisk side blev heller ikke fordømt. Først da Saddam besatte Kuwait reagerede FN og USA (den 1. golfkrig). Islamisterne i Iran besluttede sig derfor for at fortsætte program-

met med at udvikle atomvåben som en sikkerhed for, at omverdenen ikke skulle finde på at overfalde Iran. Nordkoreas eksempel har virket inspirerende for de iranske ledere.

I 2005 vælges en ny præsident. Han vælger at bruge en revolutionær retorik for at dække over magtpolitiske interesser. Hans udfald mod Israel skal ses i denne sammenhæng. AA fremhævede, at iranerne ikke er antisemitiske. Iran huser således det største jødiske mindretal udenfor Israel.

Iran er medunderskriver på NPT, ikke-spredningstraktaten. Men iranerne har ikke villet samarbejde med IAEA, FN's atomenergiagentur, der bl.a. overvåger, at de lande, der har atomkraftværker, ikke begynder at fremstille atomvåben. På det seneste har IAEA stillet en række krav til Iran og generalsekretæren, M. Elbaradei, har været i Teheran for at forhandle med lederne af atomprogrammet. Som bekendt har resultatet af forhandlingerne været negative, og FN's sikkerhedsråd ventes inden for kort tid at drøfte indførelse af sanktioner mod Iran, f.eks. en handelsembargo, som der i sin tid blev indført mod Irak efter overfaldet på Kuwait.

Herefter gennemgik undertegnede 3 appeller om en fredelig løsning på konflikten. Det drejer sig dels om en appel, udsendt fra Friends of the Earth fra Australien, som har været publiceret i Info-bladet nr. 104. Desuden om en appel fra Tysklands IPPNW-afdeling til Kofi Annan om nedsættelse af en mæglings-kommision (mediation), som foreslås besat med prominente, internationalt kendte politikere.

Endelig blev en pressemeddelelse fra PSR, USA, gennemgået. Den advarer mod brugen af de såkaldte Bunker Busters, dvs. atombombe-bevæbnede missiler med en særlig hård spids, som kan bore sig flere meter ned i jorden inden bomben detonerer. Denne type våben er særlig rettet mod underjordiske kommandocentraler.

Herefter var det tid til at se nærmere på de sundhedsmæssige konsekvenser af Tjernobyl-ulykken. Vores egen dygtige student *Cæcilie Buhmann* gennemgik først, hvorfor og hvordan ulykken skete. Derefter hørte vi, at der var stor uenighed i, hvor mange dødsfald, der kan forventes og hvor mange, der har fået eller vil få sygdomme, der kan henføres til ulykken. FN-organen IAEA har vurderet, at kun ca. 50 arbejdere døde af strålesygdom i ugerne efter at de frivilligt havde meldt sig til det yderst farlige arbejde med at få slukket den radioaktive brand, der raserede i 10 dage efter eksplosionen og at ca. 4.000 børn har fået thyreodea-cancer som følge af spredning af specielt I-131. Muligheden for helbredelse af disse børn er imidlertid gode. Alt i alt forventer IAEA, at 4000 vil dø af cancer som følge af ulykken. NGO'er vurderer imidlertid, at op mod 800.000 soldater blev kommanderet til Tjernobyl og de nærmere omgivelser for at rydde op efter ulykken. Mange af disse har fået store stråledoser og kan være døde i dag, uden at de er blevet registreret. IAEA er under stærk kritik for at være for konservativ i sine vurderinger og beskyldes for, at tage for meget hensyn til atomkraftindustriens interesser. I dagene op til "jubilæet" udtalte en hviderussisk pædiater i et interview med fotografen Mads Eskesen, at hun aldrig før havde mødt så mange børn ned til 8-års alderen,

Cecilie Bøck Buhmann föreläser om Tjernobylyolyckan

der havde brug for pacemakere p.gr.a. arytmier, og set så megen sygelighed blandt børn i årene efter ulykken.

Sidste indlæg på mødet handlede om bæredygtige energikilder. Oplægget var, at atomkraften er i fremgang igen i disse år efter at være blevet sat alvorligt tilbage i en årrække p.gr.a. Tjernobyli-ulykken. Foredraget blev holdt af professor *Bent Sørensen*, RUC, som i mange år har forsket i vedvarende energikilder. Han argumenterede overbevisende for, at atomkraften kun har en kort fremtid for sig (20-30 år) som er af samme størrelsesorden som olien, inden den naturligt forekommende uran-235 er brugt op. Desuden er der de uløste problemer med slut-deponering af det lavradioaktive affald. Vi har kulreserver til de næste 2-300 år. Imidlertid er der store potentialer i at udvide el-produktionen fra vind- og sol-energi. Denne energi kan oplagres i form af brint, som kan pumpes ned i

de lagre i henholdsvis Himmerland (Ll. Torup) og på Sjælland, som i dag bruges som lagre til opbevaring af naturgas. BS nævnte, at den mest extreme situation med vindstille, som vi har haft i DK, andrager 3 uger. Brintlageret skal derfor dimensioneres efter denne situation. Også på verdensplan er der store muligheder for at udvide el-produktionen fra de vedvarende energikilder.

Foredragene blev overværet af ca. 50 tilhørere, og der udspandt sig en god diskussion efter hvert indlæg.

Endelig skal fremhæves, at nævnte Mads Eskesen havde arrangeret en fotoudstilling på Nytorv i Kbh. og at der i den anledning blev holdt en højtidelighed kl. 13.23 den 26.04. (svarende til 20 år og 12 timer efter ulykken) ligeledes på Nytorv. Han har udgivet en bog om sine besøg i Ukraine/Hviderusland på Informations forlag.

Referat ved Povl Revsbech

Besök på Irans ambassad

En varm och solig fredag i början av maj besökte en delegation från SLMK, fem doktorer och två medicin-studenter, Irans ambassad i Stockholm. Vi berättade om vårt arbete i SLMK och IPPNW och Frida Sundberg beskrev hur vår rörelse växt fram med inriktning på kärnvapenkriget som ett medicinskt problem som bara kan förebyggas.

Irans ambassadör, Hassan Ghasghavi, och kultur- och vetenskapsattachén Heidar Ali Balouji belyste Islamiska Republiken Irans syn på icke-spridningsavtalet (NPT) och Irans påstådda kärnvapenambitioner. Massförstörelsevapen har ingen plats i Irans nationella säkerhetsdoktrin, försäkrade de. Irans högste ledare, ayatolla Khomeini, har utfärdat ett religiöst dekret med förbud mot att tillverka, lagra och använda kärnvapen. Irans inställning är tydlig – det nukleära programmet har enbart fredliga mål, menade Gashghavi.

Vidare påpekade Gashghavi engagerat den obalans som råder i världen vad gäller skyldigheterna i NPT: icke-spridningsdelen efterlevs strikt, med några undantag, medan nedrustningsdelen glöms bort. Detta var något vi bara kunde hålla med om.

Vi diskuterade även möjligheten för iranska läkare och medicinstudenter att delta vid IPPNW:s världskongress i Helsingfors och möjligheten för en svensk eller internationell delegation att resa till Iran och träffa läkare. Detta var något ambassadtjänstemännen ställde sig positiva till och skulle bana väg för. Ambassadör Gashghavi erbjöd oss också hjälp att få artiklar publicerade i iranska tidskrifter.

Johannes Norberg
johannes.norberg@gmail.com

Förstaslag fortsatt hörnsten

”Vi utesluter inte att ta till vapenmakt innan en fientlig attack inträffar, även om det föreligger osäkerhet om tidpunkt och plats för fiendens attack. Då konsekvenserna av en attack med massförstörelsevapen potentiellt är så ödeläggande, kan vi inte kosta på oss att förbli passiva, medan allvarliga faror tar form. Detta är principen och logiken för förstaslag. Ställningen för förstaslag i vår nationella säkerhetsstrategi förblir densamma.”

National Security Strategy 2006

I den nationella säkerhetsstrategi (NSS) som Bushadministrationen offentliggjorde i mitten av mars, hävdar Vita Huset åter sin rätt att använda militär makt mot ett annat land, eller mot en terrorgrupp, som betraktas som hotfull. Men till skillnad från 2002 års säkerhetsdoktrin, förefaller administrationen inte längre anse att hotet behöver vara överhängande.

”President Bush tänker inte längre vänta på att ett hot sätts i verket. Finns det ett hot, kommer vi att agera. Tidigare var normen att det skulle röra sig om ett akut hot,” kommenterar statsvetaren Larry Caldwell på Occidental College utanför Los Angeles. ”Om Förenta Staterna har information om ett anfall med massförstörelsevapen, kommer vi att göra vad som är nödvändigt för att förhindra ett sådant anfall, inklusive offensiva förstaslag. På så sätt har doktrinen förändrats.”

Utän direkt hänvisning, finner administrationen delvis stöd för rätten till självförsvar, och förstaslag, i FN-stadgans Artikel 51 som ger medlemsnationerna den ”naturliga rätten till individuellt eller kollektivt självförsvar i händelse av väpnat angrepp.”

En traditionell tolkning av Artikel 51 är dock att en nation har rätt till självförsvar genom förstaslag om en tänkbar motståndare utgör ett känt hot, och om förstaslaget genomförs vid en tidpunkt, efter vilken en fientlig attack skulle ha förödande effekt för det egna landets civilbefolkning.

”I den senaste säkerhetsdoktrinen handlar det inte så mycket om att medge att förstaslag är ett möjligt verktyg, det är snarare ett grundläggande tankesätt – det här är vår policy; det är så vi vill agera i världen” säger Dr. Ira Helfand, styrelseledamot i SLMK/DLMKs amerikanska systerförening *Physicians for Social Responsibility* (PSR).

”Militärt agerande bör vara den allra sista tillflykten, när man inte har några andra alternativ att ta till. Kriget i Irak visar ett passionerat behov att använda krig som verktyg för att uppnå politiska mål. Det visade sig förstås inte bara vara förödande destruktivt, utan också mycket dåligt policy!”

Förstaslag inget nytt

Även om den senaste säkerhetsdoktrinen tydligt talar om rätten till förstaslag, är det ingen helt ny policy.

Tidigare nationella militära strategier bär samma budskap: ”Den potentiellt förödande effekten av en attack med massförstörelsevapen mot Förenta Staterna, dess allierade och intressen kan göra det nödvändigt att i självförsvar ta till förstaslag mot motståndare innan dessa kan attackera.”

På liknande sätt deklarerade president Clintons försvarsminister Les Aspen 1993 att förstaslag var ett sätt att bemöta hotet om spridning av massförstörelsevapen.

”Förstaslagspolicyn började ta form under president Clinton,” säger Martin Butcher, ansvarig för säkerhetsprogrammen på PSR. ”Försvarsdepartementet uppmanades att hitta sätt att avskräcka och eliminera sådana hot innan de kunde användas för en attack mot USA.”

”Flera tidigare administrationer har antytt att den arsenal av kärnvapen vi hade under det kalla krigets dagar kunde komma att användas; att det fanns en politisk vilja att ta till dess vapen. Men det är betydligt mer skrämmande när Bushadministrationen uttryckligen gör klart att vi har för avsikt att använda dessa vapen. Det är något som resten av världen nog bör observera,” säger Dr.

Bob Gould

Robert Gould, ordförande i PSR:s säkerhetskommitté.

Den nya nationella säkerhetsdoktrinen är ”i högsta grad ett uttryck för inflytandet från viktiga personer inom statsförvaltningen, och bär tydliga spår av den filosofi som *The Project for a New American Century* stod för,” fortsätter Robert Gould.

På hösten 2000 lade den neokonservativa gruppen *The Project for a New American Century* fram dokumentet ”*Rebuilding America’s Defense*” där det bland annat står: ”Globalt ledarskap är inte något man kan ägna sig åt på lediga stunder, när man har lust eller när vår nationella säkerhet är direkt hotad; Då är det redan för sent. Det handlar snarare om att upprätthålla amerikansk militär överlägsenhet, att säkra amerikansk geopolitiskt ledarskap och att bevara amerikansk fred.”

”I sitt dokument från 2000, talade de neokonservativa uttryckligen om vad de ville åstadkomma i Mellanöstern, vilket bland annat inkluderade permanenta militärbaser

i Irak, liksom att åstadkomma ett regimskifte. Det var mål som bara kunde uppnås i ett krig, och det är tydligt att det var vad de ville,” säger Ira Helfand.

Iran istället för Irak

I den tidigare säkerhetsstrategin utmålades Irak som det stora hotet. I den senaste är det Iran som står i fokus. ”Det finns sannolikt ingen enskild nation som utsätter oss för ett större hot än Iran. (...) Tillsammans med våra europeiska partners och Ryssland, kommer Förenta Staterna att kräva att Iran uppfyller sina internationella förpliktelser och erbjuder objektiva garantier att nationens nukleära program enbart har fredliga syften. Denna diplomatiska ansträngning måste lyckas för att en konfrontation ska kunna undvikas. (...) Vi kommer att vidta alla nödvändiga åtgärder för att skydda vår nationella och ekonomiska säkerhet mot de skadliga effekterna av deras dåliga uppträdande.”

”Det finns ett underförstått hot om en attack mot Iran, det skulle vara dårskap att tro att det inte ingår i administrationens planer,” säger statsvetaren Larry Caldwell.

”Jag tror att en attack mot Iran är möjlig. Retoriken och meningsutbytet har under den senaste tiden blivit alltmer upphetsade och antagonistiska. En amerikansk militär aktion är fullt tänkbar, något vi måste ta på allvar,” säger IPPNWs chef Michael Christ.

Med tanke på hur impopulärt Irak-kriget numera är i USA, tror Ira Helfand att en attack mot Iran skulle vara politiskt omöjlig, men varken han eller Robert Gould utesluter därför möjligheten av en militär aktion. ”Det är möj-

ligt att USA skulle uppmuntra, eller i vare fall inte motsätta sig, att Israel tar till vapenmakt för att slå till mot Iran. På så sätt skulle vi inte behöva ha blodet på våra händer,” säger Robert Gould. Om tre år är det presidentval i USA. Men även om presidentposten då skulle övertas av en demokrat, skulle det knappast få avgörande effekt för den nationella säkerhetsstrategin, säger samtliga de som *Läkare mot kärnvapen* talat med.

”Jag tror inte att vi skulle få se någon radikal skillnad,” säger Robert Gould. ”Inget av de båda stora partierna har någonsin sagt sig vilja avskaffa kärnvapnen eller rätten till förstaslag.”

”Även om både republikaner och demokrater historiskt förlitat sig till militären, hoppas vi ändå att en ny administration skulle ha en något ändrad politisk inriktning, där internationellt samarbete och diplomati spelade en större roll,” säger IPPNWs Michael Christ.

Även om den nya säkerhetsstrategin faktiskt talar om samarbete och att inte längre ”ta avstånd från resten av världen,” avslutas doktrinen med orden: ”Amerika måste leda genom handling och exempel.”

”Historiskt, när USA har startat krig, har det inte alltid varit klokt eller rättfärdigt, men ändå vanligtvis något motvilligt. Och bara när andra sätt att uppnå nationella målsättningar inte varit framgångsrika,” säger PSRs Ira Helfand. ”Men Bushadministrationen tycks vilja dra i krig – och det är ett uttryck för förfärande dåligt politiskt ledarskap.”

Claes Andreasson,
Los Angeles.

Det tjugonde århundradet fick bevittna en befrielse från hoten från fascism och kommunism. Nu hotar en ny totalitär ideologi, en ideologi som inte grundar sig på profan filosofi utan på en perversion av en stolt religion. Dess mål må skilja sig från det förra seklets ideologier, men dess medel är liknande: intolerans, mord, terror, underkuvande och förtryck.

Ur National Security Strategy 2006

Livliga dialogmöten i Bryssel och Moskva gav mycket information

Bryssel 30-31 mars

Sedan många år arrangerar SLMK och IPPNW möten med politiker, militärer och säkerhetspolitiska experter i kärnvapenländerna, både i de länder som har egna kärnvapen och i dem som deltar i besluten om hur andras kärnvapen skall användas, dvs NATO. Vi försöker förstå hur man ser på kärnvapnens roll i säkerhetspolitiken.

En ovanligt stor delegation, 12 personer deltog i dialogmötena i Bryssel 30-31 mars (i Moskva 3-4 april var vi något färre). Vi delade dock upp gruppen för olika möten, fler än 3-4 personer bör man inte vara.

I Bryssel sammanträffade vi med några EU-parlamentariker, som hade samma uppfattning som vi beträffande amerikanska kärnvapen i Europa. Som bekant finns mer än 400 kärnvapen utplacerade i NATO-länder i Europa. EU-parlamentet antog i november 2005 en resolution beträffande "massförstörelsevapen". Där begär man bland annat att USA skall klarlägga vilka strategiska behov dessa kärnvapen i Europa fyller.

Det blev klart vid våra olika samtal, t ex med Belgiska försvarsdepartementet och NATO-gruppen för "massförstörelsevapen", att dessa kärnvapen inte har någon militär betydelse, utan en psykologisk eller etisk: de länder som accepterar att vapnen finns på deras territorium accepterar därmed också sitt ansvar för NATO:s kärnvapenpolitik och accepterar därigenom den ökade risk för anfall som kärnvapeninnehavet kan innebära. Denna "burden sharing" kan ses som

Här har fotografen lyckats "round up the usual suspects" utanför EU-parlamentet. Från höger (att alltid läsa från vänster är en EU-centrisk fördom) Roman Dolgov, Ryssland; Liz Waterston England; Tipo Sultan, Pakistan; John Loretz, programchef vid IPPNW, Boston; Michael Drusano, medicinstudent IPPNW USA, Zita Makoi, Ungern; Jacob Gierton, norsk IPPNW-student; Ali Alfridi, medicinstudent från Pakistan som tillsammans med Tipo Sultan ofta tog upp de risker som det nya nukleära avtalet mellan USA och Indien innebär för säkerheten i området; Gunnar Westberg, pensionär från Sverige

en solidaritetshandling mot NATO. Det påpekades av EU-parlamentarikerna att brittiska kärnvapen kan förvaras på Cypern utan att den brittiska regeringen anser sig behöva informera Cyperns regering.

Den belgiska senaten har antagit ett tydligt uttalande där man kräver att alla kärnvapen skall avlägsnas från landet. Regeringen har inte följt parlamentets krav och senatens president Anne Maria Lizin, som i hög grad stödde resolutionen, förväntade sig

inte att regeringen skulle komma att följa den! Belgien har särskilt stor anledning att vara följsamt mot USA eftersom NATO-högkvarteret finns i Bryssel menade hon.

Vid flera av våra möten tog vi upp frågan om förekomsten av höganrikat uran av vapenkvalitet i forskningsreaktorer på många ställen i Europa, flera av dem inom EU. EU lägger ner stora summor på att ta bort vapenuran från ryska militära anläggningar men de vi samtalade med föreföll helt

okunniga om problemet med höganrikat uran i många europeiska länder och var snarast misstroagna mot våra uppgifter. Vi har nu sänt listor till dem vi mötte på vilka reaktorer – totalt ett fyrtiotal i Europa – som använder detta höganrikade uran, som är precis vad en kärnvapenterrorist skulle önska sig. Det borde vara EU:s ansvar att avlägsna detta viktiga bidrag till kärnvapenterroristernas behov!

Vi träffade liksom vid tidigare tillfällen NATO:s grupp för ”massförstörelsevapen”. I den gruppen finns flera militärer med stor erfarenhet av att ha ansvaret för kärnvapen. En av dem berättade i en paus för mig att han förde befäl över en kärnvapenbestyckad Trident-ubåt. Det är lätt att förstå att det är en oerhört krävande uppgift att leda en besättning på mer än 100

man som arbetar i u-läge i månader utan att söka hamn. ”Vi visste att om vi avfyra våra kärnvapen skulle också vårt eget land och vår egen familj bli förintade, men själva skulle vi kanske klara oss. När jag lämnade mitt kommando för att arbeta i NATO-högkvarteret lovade jag mina män att göra vad jag kunde för att kärnvapnen skulle bli överflödiga”.

Ett par av NATO-gruppens medlemmar sade att man var rädd för kärnvapenterrorism och för kärnvapenspridning, men inte för ett kärnvapenkrig. Jag sade att detta, att dom inte var rädda, gjorde mig mycket rädd. Jag fick en känsla av att de militärer som haft ansvar för atomvapen förstod precis vad jag sade, medan ”skrivbordsmilitärerna” kände sig trygga. Kanske jag missförstod?

Nå, den förträffliga resolution mot ”massförstörelsevapen” som jag nämnde, vilka följder får den? Inga alls. EU-parlamentet har inget direkt inflytande över EU:s utrikespolitik. Resolutionen skulle kunna föras till ministerrådet, men det antas vara löslöst. Däremot kan resolutionen tas upp i medlemsländernas parlament som kan kräva att deras regering kan ta upp krav från resolutionen i ministerrådet.

SLMK kommer att begära svar från riksdagspartierna före valet beträffande deras inställning till vissa punkter i EU-parlamentets resolution och till frågor om arbetet för en kärnvapenfri värld.

Gunnar Westberg

Moskva 3–4 april

Vi brukar i Moskva tas emot vänligt av den ryska atommyndigheten, och så blev det även denna gång. Den nye chefen var dock inte på plats, han hade rest till Indien för att sälja kärnkraftverk. Man arbetar mycket med att försöka sälja kärnkraft till många länder. Rysslands förslag till lösning för Irans kärnbränslebehov har fungerat i flera andra länder, man säljer kärnbränsle och hämtar hem plutonium som bildas i reaktorn och det brukar gå bra att hålla kontroll.

Mycket information lämnades om planerna på att bygga nya reaktorer i Ryssland. Det dröjer dock minst tio år mellan beslut och färdigställande, så antalet atomkraftverk kommer rimligen inte att öka under det närmaste decenniet, vilket ju gäller alla länder. Ryssland är också det enda land som fortfarande aktivt arbetar med brydreaktorer¹, man har hållit på i trettio år och man hoppades att en bryder skulle vara i kommersiell drift år 2025.

Vi hörde mycket om arbetet med att förhindra kärnvapenterrorism. Dock tycktes man inte tro att höganrikat uran vid forskningsreaktorer skulle vara ett problem. Det finns omkring

35 sådana reaktorer i Ryssland (enligt IAEA) och man kan ju undra om dessa anläggningar, ofta belägna inom universitet och i städer verkligen är väl bevakade. Vi har i brev efter mötet åter tagit upp detta problem.

Man visade stor öppenhet när man talade om den oerhört omfattande radioaktiva förgiftning och de avfallsproblem som kärnvapenframställningen lett till. Det var också ett mycket stort problem att ta hand om alla atomreaktorer från fartyg som skrotats, t ex 198 (just det, nästan två hundra!) kärnkraftdrivna ubåtar. Man har ett stort internationellt samarbete i detta, som kommer att ta decennier.

Vi besökte också utrikesdepartementet, där vi träffade en del personer som varit med vid tidigare möten. Liksom vid dialogmötet i Bryssel tog vi upp frågor kring taktiska atomvapen. Vi menade att NATO skulle önska en ökad transparens beträffande var dessa ryska kärnvapen befann sig. Det menade våra värdar vore en risk, det skulle inbjuda till att slå ut dessa vapen vid ett angrepp. Dock skulle man gärna vidta reciproker åtgärder om NATO drog bort sina kärnvapen från den europeiska kontinenten.

Vi frågade om skälen till att man höll fast vid ”launch on warning”, alltså att behålla strategiska kärnvapen i omedelbar avfyrningsberedskap. Svaret var inte vad vi brukar höra, att man behöll denna beredskap för att förintamänskligheten så länge USA gjorde det. I stället gick man in på ett invecklat tekniskt resonemang som – tror jag – visade att man inte funderat på frågan på länge och improviserade svaret. Vi bör ta upp saken i brev, kanske med ett konkret detaljerat förslag!

Vår avsikt vid detta besök i Moskva var att träffa flera olika grupper än tidigare, bl a representanter för den ryska ortodoxa kyrkan och den inflytelserike borgmästaren i Moskva. Detta lyckades tyvärr inte.

Mer utförliga rapporter kommer att bli tillgängliga på IPPNW:s hemsida, och kan fås från mig redan nu.

Gunnar Westberg

¹ Brydreaktor, bryder, kärnreaktor som framställer mer kärnbränsle än den själv förbrukar. I en brydreaktor låter man vanligen överskottet av neutroner absorberas i den i naturen rikligast förekommande typen av uran (isotopen U-238), varvid ämnet plutonium bildas (i form av Pu-239). Detta plutonium kan sedan efter bearbetning användas som bränsle. (källa: NE)

Bomben – ett liv av Gerard DeGroot

Översättare Peter Handberg
Natur och Kultur 2006

Den 30 oktober 1961 sprängdes över Novaja Zemlja den största kärnladdning som världen hittills har skådat. Den hade en sprängkraft på 57 megaton, (men var i själva verket beräknad att ha en effekt på 100 megaton). Den var 8 meter lång, 2 meter i diameter och vägde mer än 20 ton. Anordningen kunde monteras ihop på en öppen järnvägsvagn och var kamouflerad att likna en godsvagn.

Tyngden gjorde att vapnet inte kunde fraktas interkontinentalt på en missil eller ett bombflyg. Skulle den användas i Europa skulle följden oundvikligen bli oacceptabelt stora förluster i människoliv även i ursprungslandet. Med andra ord var bomben fullständigt oanvändbar för militära syften och fick därför smeknamnet Tsar Bomba, i analogi med Tsar Kolokol – världens största klocka – och Tsar Pushka – världens största kanon. Båda klockan och kanonen finns vid Kreml - båda är lika imposanta – och båda lika oanvändbara.

När man läser DeGroot's historiebok slås man gång efter annan av de oerhört primitiva känslor som dessa anordningar och de stora smällarna väckt hos människan i form av maktberusning, känsla av nationell stolthet och känsla av trygghet under atomparasollen.

Den första ryska vätebomben forcerades fram av Beria. Ett ögonvittne berättar:

”Plötsligt blev Beria rasande. Han avbröt ilsket, hoppade från den ena personen till den andra med konstiga frågor som inte var direkt lätta att besvara. Sedan tappade han fattningen helt, skrek 'jag skall själv berätta det för er!' och började prata nonsens. Så småningom kunde man från hans stormiga monolog urskilja att han ville att allt på provområdet skulle bli totalt förintat i avsikt att åstadkomma maximal terror.” Detta med en bomb på 400 kiloton.

Fyra månader senare var Beria död, avrättad av sina egna. En av anklagelserna var att han hade förvandlat kärnvapenprojektet till sin egen personliga förläning.

Andrei Sacharov berättar i sina memoarer hur han ville fira en lyckad provsprängning med att utbringa en skål med orden: ”Må alla våra konstruktioner alltid explodera över provområden, aldrig över städer.” Han blev omedelbart tillrättavisad av marskalk Nedelin som vid bordet berättade en snuskig historia: ”En gammal

man som bara var iklädd sin skjorta bad framför en ikon – Vägled mig, giv mig styrka, vägled mig, giv mig styrka. Hans hustru som låg vid spisen sade – Du behöver bara be om att bli hård. Jag kan leda den rätt själv. Låt oss skåla för styrkan!”

Sacharov förstod att användningen av vapnet låg helt utanför vetenskapsmännens kontroll och att militären betraktade bomben som ett självklart vapen att använda i krig. Fröet till hans dissidentskap såddes vid detta tillfälle.

Miss Atomic Bomb 1957, korad på Sands hotell i Las Vegas. Foto: Las Vegas News Bureau.

Man slås även av vilka medicinska risker makthavarna var redo att utsätta sin egen befolkning för, framför allt soldaterna. I en övning i Turkistan i september 1954 deltog 44 000 soldater som fick skriva på tystnadslöfte för tjugofem år. Soldater tog sig "utan rädsla" igenom de radioaktiva zonerna ända in till nollpunkten och utförde sina uppdrag. "Ett atomkrig var således inte så skrämmande som imperialisterna ville få oss att tro." sade generalmajor Larionov efteråt.

Västmakterna var inte annorlunda. Liknade övningar skedde i Utah. "Plutoncheferna och andra nyckelpersoner hade dosimetrar, men ingen av oss andra hade det." berättar en USA-soldat. Brittiska soldater utsattes 1956 medvetet för strålning vid provområdet i Maralinga. Detta förnekades fram till 2001.

DeGroot kan också berätta talande detaljer om det brittiska civilförsvaret. Planerna byggde på antagandet

att hela England på några timmar skulle förvandlas tills en rykande ruin. Det mesta av regeringens ansträngningar gick då ut på att skydda politiker, som skulle sitta i underjordiska bunkrar i ett antal lokala autonoma distrikt. Den kungliga familjen skulle fly till havs på den kungliga jakten Britannia. Befälhavarna ombord på Polarisubåtarna var instruerade att kolla om BBC's program "Today" fortfarande sändes eller om Storbritannien var utplånat. Om det senare var fallet skulle man öppna ett förseglat kuvert med handskrivna instruktioner från premiärministern om huruvida man skulle vedergälla omedelbart eller inte.

Det framgår av boken att anhängarna av ensidig nedrustning och avveckling av kärnvapnen har varit relativt fler i England än i någon annan kärnvapenmakt. Som mest var 33 % anhängare till denna idé, en siffra som sjunkit med åren. Nedrustningsförslaget fick 2/3 majoritet på

Labours partikongress 1982, men det har aldrig varit nära att genomföras i praktiken.

Boken är spännande, läsvärd, intressant och ruskig. Med undantag av Margaret Thatcher handlar den nästan enbart om män som vill imponera på andra män på vetenskapens, politikens och militärens områden. Även bomberna har nästan uteslutande mansnamn, som t.ex. den första provbomben "Little Boy".

Som all god historielitteratur förutsätter detta arbete att det finns källor och öppna arkiv. Därför handlar det mesta av materialet om USA, Storbritannien och Ryssland. Källorna i Frankrike, Kina, Israel, Indien och Pakistan är fortfarande stängda.

Jann Storsaeter

Rapporten från Weapons of Mass Destruction Commission, WMDC

I månadsskiftet maj - juni 2006 presenterar Hans Blix den rapport som Kommissionen för massförstörelsevapen, WMDC, utarbetat på uppdrag av FNs generalsekreterare Kofi Annan.

Rapporten kommer bl.a. att lägga fram 56 förslag till åtgärder för att förhindra spridning och åstadkomma nedrustning av massförstörelsevapen, speciellt kärnvapen. Den kommer att

presenteras för Kofi Annan och alla FNs medlemsländer.

SLMK kommer, liksom andra NGOs, att studera rapporten noga och diskutera hur vi ställer oss till de olika förslagen för att se vilka förslag vi är beredda att driva inom vår verksamhet. Vi planerar att ordna studiekvällar och debatter med utgångspunkt i rapporten, bl.a. inom Nätverket för kärnvapenedrustning.

Rapporten omfattar ca 150 sidor och kan beställas från

secretariat@wmdcommission.org

där man också kan beställa en mycket kort sammanfattning.

Leonore Wide

SLMK

Stockholmsgruppen

leonore.wide@slmk.org

Europeiska studentmötet Neapel

Neape, eller Napoli på italienska, är en bullrig, vacker och verkliga levande stad. Konferensen hölls på ett kastell, Castel dell'Ovo, med en hänförande utsikt över Neapelbukten och Capri. Konferensen gav utrymme till de så viktiga sociala aktiviteter där många kontakter knyts, och man inser att man inte är ensam om att ha visioner om en annan värld. Det blev spännande samtal men också smaskiga glassar. En höjdpunkt för många var kulturfesten en av kvällarna, med smakprov av mat, dryck, sång och dans från alla de arton deltagande länderna. Att flera erfarna IPPNW-doktorer deltog berikade mötet på flera olika sätt. När vi svenska studenter såg IPPNWs co-president Gunnar Westberg släppa loss på diskogolvet under ett par timmar insåg vi att det finns hopp. Man kan visst vara pensionär och samtidigt ha riktigt roligt.

Åsa Lindström

Maja Nordbrandt, dansk medicinstudent, under Target X

Papperslösa flyktingar

En workshop handlade om papperslösa flyktingar och deras tillgång till vård. De papperslösa flyktingarnas situation ser väldigt olika ut runt om i Europa. Sverige hör till de länder som ger mycket begränsad tillgång till vård medan Italien och Spanien hör till de mest generösa. Genom att beskriva ett par verkliga fall belystes också hur olika papperslösa flyktingars liv kan se ut. Vissa lever gömda medan andra kan leva ett till synes helt vanligt liv. Workshopen avslutades med att vi beslutade starta ett nätverk av studenter runt om i Europa som arbetar med och är intresserade av denna fråga.

Åsa Lindström

Europeiska studentmötet i Neapel

Första mötet

På planet till Neapel visste vi inte riktigt vad som väntade oss. Det var vårt första europeiska studentmöte med IPPNW och med det följde självklart en del nervositet. Redan när vi kom till vandrarhemmet kvällen innan konferensen lugnades vi av det varma välkommandet och den öppna atmosfären. På äkta italiensk vis välkomnades vi med öppen famn och kyss på kinden. Följande dagar var fullspäckade med intressanta föreläsningar, debatt och workshops samt fester och kulturella utbyten på kvällarna. Trots långa dagar och sena kvällar hölls intresset och motivationen uppe av det rika utbudet av workshops och föreläsningar, som erbjöd något för alla oavsett intresseområde. För oss nykomlingar var konferensen en riktig succé och inspirerade har vi återvänt till Sverige med ett bagage av nya idéer och fantastiska minnen!

Wenjing Tao & Markus Bergman

NWIP Workshops

Nuclear Weapons Inheritance Project höll två olika workshops under konferensen. Den första riktade sig framför allt till nybörjare och syftade till att förmedla grundläggande kunskap om kärnvapen. Under denna workshop blandades diskussion med lekar och övningar. Att denna workshop låg före Target Napoli syftade till att förmedla en baskunskap för deltagarna i denna gatuaktion.

Den andra workshopen vände sig mer till de studenter som redan är insatta i kärnvapenfrågorna. Här diskuterades mer hur NWIP kan agera den närmsta tiden och i synnerhet vad projektet kan åstadkomma inför Storbritanniens beslut om huruvida de ska modernisera sina kärnvapenbestyckade ubåtar. Bland annat planeras en Target X aktion i London på Hiroshima-dagen.

Thomas Silfverberg

Nuclear Weapons Inheritance Project, NWIP

NWIP väckte roligt nog mycket uppmärksamhet under årets europeiska studentkonferens, och antalet deltagare i de båda workshops som NWIP anordnade var större än under tidigare konferenser. Många nya studenter anmälde sig till vår server, och flera vill börja engagera sig i våra aktiviteter. Ett par av de nya studenterna kommer att följa med till Canada, där NWIP ordnar ett par workshops under World Peace Forum i juni, och sedan vidare till USA för att arrangera Target X. Tio nya medlemmar anmälde sig till NWIP:s nästa stora aktivitet: en helg i London i augusti med Target X och planering inför det kommande läsåret. Dessutom kommer vi att anordna olika aktiviteter för att träna gruppen i hur man kan diskutera kärnvapenfrågor med studenter och vilka argument man kan använda.

Det kändes väldigt roligt att NWIP:s workshops om kärnvapen väckte så stort intresse på konferensen; det fanns ju så många andra spännande workshops om ämnen som ofta är mer attraktiva för nya studenter. Vi känner stort hopp inför det kommande året – och ju fler vi är i projektet, desto mer har vi möjlighet att påverka. Vi i den unga generationen vill inte ärvna dagens kärnvapen!

Camilla Mattson

Martina Grosch och Camilla Mattsson pratar med förbipasserande om kärnvapens risker under Target X. Vad skulle hända om en atombomb slår ner just här?

Den svenska delegationen under Target X. Från vänster uppifrån: Johannes Norberg, Thomas Silfverberg, Nedre raden Johanna Norenhag, John Henriksson, Martina Grosch, Camilla Mattsson, Åsa Lindström och Wenjing Tao. Saknas på bilden gör Markus Bergman

Target X i Neapel

En av de absoluta höjdpunkterna under konferensen var när alla studenterna begav sig till ett av de centrala torgen i Neapel för att göra Target Napoli, genom att måla ett rött kors på gatan som en symbol för en kärnvapenträff. I vita rockar med informationsblad om arbetet för en kärnvapenfri värld pratade vi med förbipasserande italienare. Som i Nenas låt släppte vi sedan upp 99 röda ballonger med små positiva meddelanden. Trots en del kommunikationssvårigheter, många italienare kan inte engelska, fungerade Target Napoli både som inspiration och genom att ge känslan att det är ganska enkelt att göra en aktiv aktion t.ex. i sin hemstad. Det gav också en starkare känsla av gemenskap bland studenterna.

Martina Grosch

Paneldebatt kring Tjernobyl

Intressant var att under en debatt mellan Mikhail Botonov, IAEA och IPPNWs Claudio Knüsli få höra en vetenskaplig diskussion om Tjernobyl olyckans hälsoeffekter. Botonov är kärnfysiker och arbetade med saneringen efter katastrofen och har sedan jobbat för IAEA. Han har varit deras representant i Tjernobyl Forum som är ett samarbetsorgan mellan berörda FN-organ och Ryssland, Ukraina och Vitryssland som syftar till att enas om vad katastrofen inneburit och hur man skall minimera följderna. Forumet är det senaste försöket att få fram en gemensam syn för de berörda organen. Tidigare har IAEA haft en betydligt mer överlättande syn än WHO, som enligt debattörerna står lägre i FN-hierarkin. Dr Knüsli som baserade sina uppgifter på ett IPPNW-symposium (se förra numret av LMK), hade betydligt högre siffror på incidens av cancer och andra sjukdomar. Bl.a. har man sett högre incidens av schizofreni hos stråldrabbade jämfört med andra ryssar. Dessutom har de officiella organens undersökningar stora brister, men båda parter i debatten var eniga om att det delvis saknas data och att det finns politiska intressen av olika slag bakom både de höga och de låga siffrorna. Det var mycket intressant att få höra två väl insatta experter diskutera katastrofens följder på den somatiska och psykiska hälsan, och vi medicinstudenter tog chansen att ställa alla de frågor som kan komma upp.

John Henriksson

Refugee Camp Project (ReCap)

Refugee Camp Project (ReCap) är ett projekt i Palestina som handlar om flyktingbarns psykiska hälsa. Under en månad varvar läkarstudenter praktik på FN-kliniker/ sjukhus med aktiviteter och lekterapi med barnen i flyktinglägren.

Jag deltog i projektet förra sommaren och har sen dess hjälpt till med att planera och utveckla ReCap. Vi blev nio gamla ReCap-deltagare som träffades vid studentmötet i Neapel, och vårt arbete där gick huvudsakligen ut på att informera intresserade IPPNW-studenter om projektet, planera sommarens projekt samt utveckla projektet långsiktigt.

Vi höll en projektpresentation och två workshop, en om ReCap specifikt, och en om hälsosituationen i regionen och effekter av muren.

Vi hade även möjlighet att sitta ned och diskutera med israeliska studenter om hur vi ska fortsätta de samarbeten vi redan har samt fundera över nya idéer tillsammans.

Många frågor och områden är otroligt känsliga, man får hela tiden ta små små steg. Att få möjlighet att träffas har hjälpt projektet och oss som arbetar med ReCap otroligt mycket!

Johanna Norenhag

Den uafsluttede kamp om Tjernobyl

For 20 år siden, den 26. april 1986, eksploderede Tjernobyls reaktor nummer fire, og radioaktiv stråling blev fordelt over et 3,9 millioner km² stor område af Europa dækkende Rusland, Belarus, Ukraine, Jugoslavien, Finland, Sverige, Bulgarien, Norge, Rumænien, Tyskland, Østrig, Polen og en række andre Europæiske lande¹. I tre dage forsøgte de sovjetiske myndigheder at dække over ulykken, og nyheden blev først offentliggjort, da man detekterede alarmerende niveauer af radioaktiv stråling i Sverige d. 28. april². De sundhedsmæssige konsekvenser af ulykken er aldrig blevet endeligt fastslået, og den dag i dag er forskellen på mortaliteten og morbiditeten, der citeres af forskellige kilder på tusinder af menneskeliv. I september 2005 udgav det såkaldte "Chernobyl Forum", der består af otte FN organer og repræsentanter for regeringerne i Ukraine, Belarus og Rusland, to rapporter om sundheds- og miljøkonsekvenserne af ulykken, der anslår at katastrofen med tiden kommer til at medføre ikke mere end 4000 dødsfald³. Dette tal er blevet kraftigt kritiseret af læger, videnskabsfolk og NGO'er for groft at undervurdere udstrækningen af katastrofen⁴. Det nævnes at rapporten kun har taget dødsfald i Ukraine, Rusland og Belarus i betragtning, på trods af at mere end halvdelen af det radioaktive nedfald har ramt andre dele af Europa. Ligeledes er der stor uoverensstemmelse mellem de tal, der bruges i selve WHO rapporten og de tal, der nævnes i rapportens resumé, som har dannet grundlag for mediedækningen af ulykken. Rapporten anslår f.eks. at mere end 600 000 bi-

Foto: Pont Revsbech

Cæcilie Bøck Buhmann

drog til oprydningen efter ulykken og dermed var udsat for store mængde radioaktiv stråling, men i alle rapportens beregninger bruges et tal på 200 000 mennesker. Andre kilder citerer tal på oprydningsarbejdere på op til en million og en morbiditetsrate på 90%⁴. Et andet eksempel er det projicerede tal på 4000 dødsfald som et resultat af ulykken, der nævnes i rapportens resumé. I selve rapporten er det tal, der udregnes på 9000, og andre kilders udregninger er så høje som 30 000 – 60 000 cancerdødsfald, som et direkte resultat af ulykken¹. Endelig er der diskussion om andtallet af forventede skjoldbruskkirtelcancere, der er den cancerform, der er mest øget som en følge af radioaktiv stråling. Indtil nu anslås det, at der har været 4000 ekstra tilfælde af thyroideacancer i Belarus, Rusland og Ukraine som en følge af ulykken. Alt efter hvilken model, der bruges til beregningerne, vil dette antal med tiden stige til et sted mellem 18 000 og 66 000 i Belarus alene¹. Andre observerede sundhedskonsekvenser, der muligvis er en følge af Tjernobyl-katastrofen, er aborter og fødselsdefekter, hjertekarsygdom, leukæmi,

katarakt, andre cancerformer som mammacancer og psykiatiske sygdomme¹. Politiske interesser, et ønske om ikke at skade atomkraftindustrien, mangel på registrering af data om ulykken og sygelighed i de påvirkede områder og manglende viden om den præcise grad af radioaktiv stråling gør det umuligt at komme med et endeligt svar på de overordnede sundhedseffekter af ulykken, og vi vil formodentlig aldrig finde ud af det. Kampen om sandheden og tallene raser fortsat, på trods af WHO og IAEAs ønske om at lukke diskussionen med de to rapporter udgivet i efteråret 2005.

Cæcilie Bøck Buhmann

[Artikel är ursprungligen publicerad i Ugeskrift for læger]

Referenser

- ¹ Fairlie I & Sumner D, *The Other Report on Chernobyl*, april 2006, www.theotherreport.org, hentet 23-04-06
- ² Gergorovich A, *Chernobyl Nuclear Catastrophe, ten years after April 26 1986*, 1996, www.infonukes.com/history/chernobyl/gregorovich/, hentet 19-04-06
- ³ Chernobyl Forum, *Chernobyl's Legacy: Health, Environmental and Socio-Economic Impacts* Chernobyl Forum Report 2005, 2nd Edition, <http://www.iaea.org/Publications/Booklets/Chernobyl/chernobyl.pdf>, hentet 23-04-06
- ⁴ IPPNW-Germany, *health effects of Chernobyl 20 years after the reactor catastrophe, executive summary*, april 2006, <http://www.ipnw-students.org/chernobyl/IPPNWStudy.pdf>, hentet 23-04-06

Storbritanniens kärnvapen: ny utveckling och motstånd

Ett land med en aggressiv utrikespolitik bygger just nu, trots folkliga protester, enorma testanläggningar för nya atomvapen. Enligt landets policy kan kärnvapnen användas för *first strike*, bland annat för att försvara oljetillgångar och andra ekonomiska intressen.

Låter det som Iran? Eller kan det vara Nordkorea? Nej, beskrivningen gäller Storbritannien, som just nu förbereder en förnyelse av sina kärnvapen.

I mitten av mars testade Storbritannien sina kärnvapen i laboratorium i Nevada-öknen i USA. Syftet var att se att deras nuvarande kärnvapen fungerar. Dessutom ska testresultatet användas som underlag för de nya kärnvapen som utvecklas i nära samarbete med USA.

I Aldermaston i England byggs utvecklingsanläggningen för Storbritanniens kärnvapen ut för fullt. Bland annat planeras en tusen meter lång byggnad för tester med laserteknik.

De nuvarande fyra kärnvapenbestyckade ubåtarna av typen Trident ska bytas ut till mindre och mer "användbara" ubåtar.

En aggressiv kärnvapenpolicy

När Labour-partiet var i opposition var de motståndare till Storbritanniens kärnvapenprogram. Med förvandlingen till New Labour inför maktövertagandet på 90-talet skrotades kärnvapenmotståndet. I "New Labour Strategic

Defence Review" från 1998 definierar New Labour Storbritanniens användningsområde för kärnvapnen som att de ska "avskräcka alla hot mot våra vitala intressen". Dokumentet fortsätter med att förklara vilka de "vitala intressena" är: "Vår ekonomi baseras på internationell handel... Vi är beroende av främmande länder för att förse oss med råvaror, framförallt olja."

Enligt Storbritanniens "International Strategic Defence Review" från 1994, definieras Trident-ubåtarnas användningsområden:

- Besvara en attack med massförstörelsevapen
- Genomföra en demonstrativ attack mot ett "icke-kritiskt, möjligen obebott område med budskapet att om landet inte ändrar sin agerande, kommer kärnvapen att sättas in mot ett högprioriterat område"
- Straffa ett land som har "begått en handling, trots specifika varningar att det kommer att leda till en kärnvapenattack".

Dessa hårresande dokument hade kunnat översättas till verklighet i Irak-kriget. Våren 2002 deklarerade försvarssekreterare Geoff Hoon såväl i Underhuset som i en TV-debatt att:

- Irak kan vara helt säkra på att vi under de rätta omständigheterna kommer att vara villiga att använda våra kärnvapen.

Motståndet

Storbritannien är antagligen den kärnvapenstat som har den mest radikala och aktiva motrörelsen. Arvet från CND:s massiva sittdemonstrationer och marscher på 50- och 60-talet har förts vidare via fredsläger som Greenham Common på 80-talet till dagens massblockader och avrustningsaktioner.

Över årtiondena har civil olydnad mot kärnvapenanläggningar blivit ett självklart inslag i freds rörelsen. I de årliga blockaderna mot kärnvapenbasen Faslane i Skottland deltar folk från 17 till 75 år, partiledare för de skotska oppositionspartierna, kyrkliga ledare och vanliga oroad medborgare. Det är så långt från bilden av olagliga protester som de flesta svenskar har, att det är svårt att förklara stämningen för någon som inte varit där. Blockaderna påminner om ett folkligt midsommarfirande, fast utan fylla och med fler poliser.

Organisatorerna i CND och Trident Ploughshares har börjat se att de årliga blockaderna tyvärr blivit alltför lätta att hantera för polisen. För att höja den politiska temperaturen ytterligare har de beslutat att försöka sig på en sorts stafett-blockad, kallad Faslane 365. Med start i oktober i år kommer olika miljö-, freds-, solidaritets-, partigrupper mfl, att avlösa varandra i blockader av Faslane under ett helt år!

Samtidigt pågår blockader och andra protester mot de nya testanläggningar som byggs i Aldermaston i England. Det var hit CND:s påskmarscher gick på 50-talet. Greenham Common, USA:s före detta kärnvapenbas, som stängdes av ett 19 år långt kvinnofredsläger, ligger bara några kilometer bort. Aldermaston Women's Peacecamp för traditionen från Greenham Common vidare och tältar en helg varje månad invid staketet till Aldermaston. Tillsammans med organisationen Trident Ploughshares ordnar de även regelbundna blockader mot basen under namnet Block the Builders.

Kärnvapenmotståndet frodas i klyftan mellan brittiska regeringens retorik om att bekämpa massförstörelsevapen i

Blockad mot Faslane-basen 2004 (foto:Ofog)

Mellanöstern, och dess krassa realpolitik av krig och kärnvapenutveckling.

För den som vill åka dit och delta i, och uppleva motståndet ordnar nätverket *Ofog - för en kärnvapenfri värld* en resa för att vara med och blockera Faslane i mitten av oktober. Alla är varmt välkomna att följa med, för att blockera, vara funktionär eller bara se på när motståndshistoria skrivs.

Petter Joelson

Faktaruta

Ofog

Ett svenskt nätverk för fredlig civil olydnad mot kärnvapen. Har tidigare ordnat resor till blockader, inspektioner och läger mot militärbaser i Storbritannien, Belgien och Norge.

Ge gärna ett bidrag till resan:
PG 4444 14-7
www.ofog.org

Trident Ploughshares

En kampanj mot Storbritanniens kärnvapenubåtar som startade 1998. Arrangerar civil olydnad i form av blockader, inspektioner och avrustningar mot kärnvapenbaser i Storbritannien. Tog emot Alternativa Nobelpriset i Sveriges Riksdag 2001. Arrangerar blockaden Faslane 365.

www.tridentploughshares.org
www.faslane365.org

CND

Campaign for Nuclear Disarmament bildades 1958 av bland andra Bertrand Russell. Är medarrangör till blockaderna av Faslane.

www.banthebomb.org

Aldermaston

Utvecklingsbas för Storbritanniens kärnvapen. Läs mer om motståndet mot utbyggnaderna på Aldermaston Womens Peace Campaigns hemsida:

www.aldermaston.net

Kampanjen Block the Builders:
www.blockthebuilders.org.uk

Greenham Common

Från 1981 till 2000 hölls ett kvinnoläger i protest mot utplaceringen av USA:s kryssningsmissiler på militärbasen Greenham Common i England.

JAS – Indiens nya kärnvapen- bärare?

Indien planerar att köpa nya stridsflygplan till sin strategiska styrka. Svenska JAS ligger högt upp på önskelistan och vid en affär är sannolikheten stor för att planen kommer att kärnvapenbestyckas.

JAS 39 Gripen marknadsfördes på den indiska krigsmaterielutställningen Defexpo i New Delhi i slutet av januari 2006. Mässan organiseras av bl.a. Indiens regering och det indiska försvarsdepartementet. Stridsplanen man köper ska utgöra ryggraden i Indiens strategiska kärnvapenstyrka enligt den ansedda tidskriften *Jane's Weekly Defence*.

Siemon Wezeman, expert på vapenhandel och vapenteknologi vid Sipri (Stockholm International Peace Research Institute), säger till Svenska freds- och skiljedomsföreningens tidning *Pax* att hans bedömning är att JAS 39 Gripen står som tvåa på den indiska önskelistan över intressanta köpeobjekt. Men det är inte osannolikt att JAS klättrar upp till första plats, där han just nu placerar franska Dassaults stridsplan Rafale. Wezeman säger vidare att sannolikheten för att det stridsflygplan Indien köper kommer att kärnvapenbestyckas är nästan hundra procent.

Fyra större väpnade konflikter har utkämpats mellan Indien och Pakistan sedan Indiens delning 1947. 1998 trappades konflikten om Kashmir upp på nytt, då Indien utförde en rad kärnvapenprovsprängningar och Pakistan svarade med en provsprängning två veckor senare. 1999 utbröt Kargil-kriget om Kashmir, och Pakistan hotade då Indien med kärnvapen. Läget mellan länderna är fortfarande spänt och konflikten om Kashmir fortfarande olöst.

Gripen International är det samriskföretag, ägt av *Saab AB* och *BAE-systems*, som har till uppgift att marknadsföra och sälja JAS. Där anser man att Indiens eventuella kärnvapenbestyckning av planen inte påverkar deras verksamhet.

- Vi har inget med den delen att göra. Vi levererar flygplan. Sedan är det länderna själva som hanterar beväpningen, med ett viktigt undantag – en automatkanon, säger Owe Wagermark, informationschef på Gripen International, till *Pax*.

Owe Wagermark uppger vidare att det tekniskt sett inte är något problem att kärnvapenbestycka JAS.

- Jag är gammal militär, alla fordon går

Kommer Jas att kärnvapenbestyckas? Bilden visar Jas 39 Gripen utrustad med ett konventionellt vapensystem. Foto: SAAB AB

att kärnvapenbestycka, till och med en cykel, säger Wagermark till Pax.

Rolf Lindahl, vapenhandelsexpert på *Svenska freds*, säger att Indiens upphandling av stridsflygplan fortfarande är i ett tidigt läge och att det kan ta flera år innan en affär blir klar. Men det är också en mycket stor affär med 125 stridsflygplan. Om *Gripen International* lyckas sälja Jas till Indien,

blir det enligt branschrykten den största enskilda affären i Sveriges historia.

- Gripen har satsat stora resurser på marknadsföringen av JAS i Indien. Det är troligt att Gripen International har fått ett informellt positivt förhandsbesked från svenska myndigheter att en affär skulle godkännas. Tidigare, sedan kärnvapenprovsprängningarna 1998, har Indien

generellt varit stängt för nya svenska vapenaffärer, men den spärren har tagits borts, säger Rolf Lindahl.

Ulrica Messing, minister med ansvar för vapenexport, kommenterar till Pax att det inte krävs något tillstånd för marknadsföring av krigsmateriel.

Johannes Norberg
johannes.norberg@gmail.com

Faktaruta

Sverige och vapenexporten

Den svenska krigsmaterielexporten uppgick under 2005 till 8,6 miljarder kronor, vilket är en ökning med 18% från 2004 års 7,2 miljarder kronor. Sverige var världens nionde största vapenexportör av större konventionella vapen under perioden 2000-2004. Saab är Sveriges största krigsmaterielpro-

ducent. JAS har sålts till Tjeckien, Ungern och Sydafrika. (Källa: Sipri)

Lagstiftning och beslut

Lagen om krigsmateriel är i grunden en förbudslag. Tillstånd för export kan dock ges om det behövs för att tillgodose det svenska försvarets behov av materiel eller kunnande eller i övrigt är säkerhetspolitiskt önskvärt, och inte står i strid med principerna och målen

för svensk utrikespolitik. *Inspektionen för strategiska produkter* (ISP) prövar ansökningar om export i varje enskilt fall, enligt riktlinjerna för krigsmaterielexport. I komplicerade fall rådgör ISP med det parlamentariskt sammansatta exportkontrollrådet. En ansökan kan också tas upp av regeringen, något som dock är mycket ovanligt. (Källa: ISP)

Det är inte förgäves

Rapport från ett seminarium om kärnvapenhotet

Hur kan det komma sig att nyheten om att USA och Storbritannien, i hemlighet och i strid med ingångna avtal, har utvecklat en ny typ av kärnvapenstridsspetsar – hur kan det komma sig att denna nyhet bara omnämns i en anspråkslös notis i våra stora tidningar? Samtidigt som det planerade förbudet mot att åsamka fiskar onödigt lidande bereds generöst med utrymme i samma tidningar och i etermedia? För att nu inte tala om fågelinfluensan, sida upp och sida ner! Bidrar de svenska mediernas nyhetsvärdering till människors likgiltighet inför att kärnvapen fortfarande utvecklas och sprids? Till en allmän känsla av vanmakt inför att dessa vapen, planenligt eller av misstag, när som helst kan tas i bruk? Sådana frågor låg hela tiden i luften under det seminarium om kärnvapenhotet som SLMK arrangerade på Ljungskile Folkhögskola i mars i år.

Kärnvapenhotet – alarmism eller realism?

Utifrån denna frågeställning samlades ett trettiootal deltagare: läkare, journalist- och medicinstudenter, inbjudna talare. En utgångspunkt för samtalen var ett scenario som redovisade de konsekvenser ett terrordåd med kärnvapen skulle ha fått, ifall det hade ägt rum i samband med den amerikanske presidentens besök i Göteborg på EU:s ministermöte våren 2001.

En terroristattack med kärnvapen – är det tänkbart?

I sitt första anförande betonade Gunnar Westberg, som nu är presi-

dent i IPPNW, att kärnvapenterrorism nog får betraktas som tämligen sannolik i framtiden, bland annat på grund av att ett stort antal forskningslaboratorier visat sig marknadsföra höganrikat uran som en rest från produktion av radioaktiva isotoper. Det finns också risk att vapenuran kommer på villovägar, inte minst på grund av den svårkontrollerade situationen i före detta Sovjetunionen. Frågan om det är möjligt för terroristgrupper att komma över nukleärt material måste alltså besvaras jakande, liksom frågan om man inom sådana grupper kan inhämta de – inte alltför hemliga eller avancerade – kunskaper och den teknologi som krävs för att konstruera ett fungerande kärnvapen.

Med detta konstaterat, ägnades seminariet åt analyser av och diskussioner kring konsekvenserna såväl av ett sådant terrordåd som av ett fullskaligt kärnvapenkrig, vilken beredskap som i så fall finns i vårt samhälle, samt hur myndigheter, media och andra opinionsbildare idag förhåller sig till de fasansfulla risker som är förknippade med förekomsten av kärnvapen.

Ett terroristdåd i centrala Göteborg

I två olika anföranden presenterade Gunnar Westberg först det scenario som utarbetats inom NATO, och som beskriver konsekvenserna av ett terroristdåd med kärnvapen i centrala Bryssel. Därpå följde ett liknande scenario, där attentatet förlagts till Göteborg, i närheten av Brunnsparken; det vill säga så nära president Bush's hotell som en skåpbil med en

”liten” terroristbomb av Hiroshimastorlek hade kunnat parkeras under EU-mötet våren 2001. Utöver beskrivningen av den materiella fördöelsen och uppskattningen av antalet döda (omkring 40 000) samt svårt, mestadels räddningslöst skadade, beskrevs de medicinska konsekvenserna såväl för de tiotusentals övriga bränn-, strålnings- och krosskadade som för den i stort sett utplånade lokala sjukvården.

Radioaktiva realiteter och orosmoln

Martin Tondel, miljö- och yrkesmedicinare som forskar kring effekterna av radioaktiv strålning, beskrev ingående såväl de akuta som de mera långsiktiga konsekvenserna av kärnvapenanvändning, men också konsekvenserna av den mera långdragna exponering som drabbat stora områden efter de radioaktiva utsläppen från Tjernobylyreaktorn. Utsläpp som enligt WHO var uppemot tvåhundra gånger större än de som drabbade Hiroshima och Nagasaki. Tondel berörde även effekterna av så låga stråldoser som nedfallet över Sverige efter Tjernobylykatastrofen innebar. Han beskrev vidare olika typer av joniserande strålning liksom deras akuta och fördröjda effekter, och hann också med att påminna om att WHO slagit fast att kärnvapen utgör det största omedelbara hotet mot mänskligheten – men att detta trots allt är ett hot som vi själva både har konstruerat och har möjlighet att avvärja.

Samhällets krisberedskap

Svante Werger, informationschef vid

Krisberedskapsmyndigheten, tog upp frågan om vad en kris är – allt ifrån den strängaste definitionen som innebär att en kris är en, ofta plötslig, händelse som äventyrar så många sektorer i samhället att det rubbar hela systemet och hotar grundläggande värden... till det mjukare cirkelresonemang som innebär att en kris utlöses av sådana händelser som kräver att vi har ett krishanteringssystem. Utifrån den tyngsta definitionen har Sverige aldrig upplevt en kris i modern tid. Han beskrev vidare arbetet med att utveckla ansvarsförhållanden och samverkansformer mellan samhällets olika nivåer och instanser – lokalt, regionalt, nationellt. Den stora utmaningen är, menade Werger, att få allt att fungera i ett krisläge, då samhällets krishanteringssystem måste komma igång snabbt. Mycket ansvar ligger och måste ligga på den lokala och regionala nivån, men vad som nu diskuteras är hur man skall förstärka den nationella krishanteringsförmågan. I sitt anförande – där han liksom samtliga övriga talare lämnade gott om tid för frågor, dialog och diskussion – underströk han samtidigt att det givetvis inte finns något sätt att förebygga totalt kaos under tiden närmast efter ett terroråd med kärnvapen.

Larm i media – ansvar och etik

Inför ett anförande av Olle Stenholm, allmänhetens pressombudsman (PO) ställde Gunnar Westberg en rad frågor. Hur kan det komma sig att kärnvapnen fortfarande finns kvar, redo att tas i bruk? Är hotet för stort för oss att kunna hantera? Orkar människor hålla fast vid sitt avståndstagande, sin rädsla? Skall det få vara så i en demokratisk värld? Skall vi alla behöva leva under hotet om ett kärnvapenkrig och inte kunna göra något åt det? Och varför sopar media just detta hot under mattan?

Olle Stenholm ställde sig tveksam till det scenario som målats upp och underströk att kärnvapen, bortsett från bomberna över Hiroshima

och Nagasaki, aldrig använts militärt. ”De har använts politiskt och med framgång.” Beträffande mediernas ansvar betonade han att det inte går att planera inför stora och oväntade katastrofer, som Estonia och tsunamin. Problemen i sådana situationer är snarare samhällets oförmåga att ge medierna bra information. Beträffande de alarmerande rapporterna om fågelinfluensan menade han att pressens rapportering varit ”oklanderlig, korrekt och balanserad”. Själva volymen på rapporteringen kan i och för sig skapa en ”additionseffekt” och förhöja människors känsla av att stå inför en katastrof.

Trots ihärdiga försök från seminariedeltagarna, inte minst journaliststudenterna, var han inte benägen att diskutera de bakomliggande orsakerna till den svenska pressens nyhetsvärdering, framför allt dess reducerande av kärnvapenfrågan till en ”ickenyhet”. Den som efterfrågar sådan information kan alltid hitta den någonstans i den starkt förändrade och föränderliga mediala värld vi alla lever i, till exempel i SLMK-tidningen och på Internet, menade Stenholm.

Föreställningar om hot i stad och media

Gabriella Sandskog, massmedieforskare vid Göteborgs universitet, utgick i sitt anförande från sina studier av vad människor i Göteborg uppfattar som hot och risker och själva har upplevt som hot och risker. Internationella frågor, som till exempel terroristhot, intog en jämförelsevis blygsam plats i detta sammanhang, även om man kunnat konstatera att något flera respondenter uppgav sig vara oroade över sådana händelser hösten 2001 (efter de så kallade göteborgskravallerna och 11 september) än vid en undersökning tre år senare. Föga förvånande var göteborgarnas oro större för sådant man befarade att själv råka ut för – exempelvis gatuvåld och kriminalitet och företeelser som direkt berörde den egna och anhörigas hälsa och

miljö. Sandskog betonade svårigheterna i att få en klar bild av hur massmedierna påverkar människors uppfattningar om hot och risker. Hon illustrerade detta med resultaten från en studie, där flertalet respondenter visserligen uppgav att de inte ansåg sig själva vara påverkade av massmediernas rapportering, men ändå ansåg att massmedierna spelar en mycket stor roll för hur andra upplever olika hot och risker.

Hur avgörs vad som presenteras i media?

Varför fågelinfluensa – men inte AIDS? Varför Irans eventuella kärnvapenplaner – men inte Israels kärnvapeninnehav? Utifrån sådana frågor fortsatte följande dag diskussionen om mediernas etik och samhällsansvar, med journalisten Lars Longueville som inledare och moderator. Jämförelser gjordes mellan dagens situation, med media som kommersiella aktörer, och gårdagens, när den breda floran av dagstidningar inte primärt var något man tjänade stora pengar på, utan en kraft som växte fram så snart makt koncentrerats och tillräckligt många medborgare samlats – allt i syfte att engagera så många medborgare som möjligt och påverka det lokala samhällslivet. Frågan om hur detta samhällsansvar förvaltas i vår kommersialiserade och globaliserade tid fanns hela tiden med, men förblev hängande i luften.

Hotet om ett kärnvapenkrig idag

Videofilmen ”The nuclear football” visades. Den redovisar vad som står att veta om de väskor som, burna på några stegs avstånd, följer såväl den amerikanske som den ryske presidenten varhelst de befinner sig i världen. Väskorna innehåller det ordersystem som ger dessa personer möjlighet att med några minuters betänketid skjuta iväg en arsenal av kärnvapen, som hela tiden – också i denna minut! – står i avfyrningsberedskap och har kapacitet att utlösa ett skeende som – mer än tusen gånger om! – kan utrota den mänskliga civilisationen.

Varför finns dessa system?

Varför accepterar vi dem? Varför tigger vi om dem? Också detta är frågor som söker sina svar, inte minst mot bakgrund av dagens situation; när nya kärnvapen utvecklas, när etablerade kärnvapenmakter öppet hotar att använda dessa vapen – också detta i strid med ingångna internationella avtal – och när allt flera, politiskt mer eller mindre instabila länder utrustat sig med eller planerar att skaffa egna kärnvapen. Dessa förhållanden, liksom riskerna för och konsekvenserna av ett fullskaligt kärnvapenkrig diskuterades den sista seminariedagen med Frida Sundberg, ordförande för SLMK, Gunnar Westberg och Martin Tondel som inledande talare.

Vad sker i parlamentet?

Seminarieprogrammet avslutades med anförande och utfrågning av Lotta Hedström (mp), riksdagsledamot i utrikesutskottet. Hon beskrev sin egen och sitt partis hållning i nedrustningsfrågorna, såväl inom utri-

kesutskottet som inom EU och inom ramen för den yrkesgrupp för parlamentariker hon anslutit sig till: the Parliamentary Network for Nuclear Disarmament (PNN). Under den följande utfrågningen framförde hon sin ”personliga och djupt kända kritik” av den svenska regeringens hållning i en rad frågor. Det gällde bland annat Sveriges undfallenhet mot USA genom det ideliga framhävande av den så kallade transatlantiska länken, Sveriges tystnad inom EU, den svenska vapenexporten i allmänhet och exporten till kärnvapenmakten Israel i synnerhet samt de uppluckrade vapenexportregler, som av allt att döma kommer att föreslås efter valet: ”Tills vidare lever vi i en restriktiv ordning, men med en regim som de facto är mycket uppluckrad.” Avslutningsvis betonade Hedström vikten av att ta kontakt med politiker, inte minst inför det förestående riksdagsvalet. ”Politiker vill komma ut! Dom vill stå till svars och föra ut sin politik. Ta fasta på det! Sverige är

trots allt ett av de mest demokratiska länderna med de minst korrupta politikerna. Det vidhåller jag.”

Det är inte förgäves

EUs nyligen utformade deklaration mot massförstörelsevapen – Gunnar Westbergs väl underbyggda motive-ringar till varför han inte kan begripa varför kärnvapnen fortfarande finns kvar – Frida Sundbergs uttalade övertygelse om att förnuftet ändå måste segra – Lotta Hedströms övertygelse om att vi har folkviljan i ryggen, även den amerikanska – för att nu inte tala om det engagemang som präglade hela seminariet! Allt detta efterlämnade hos mig en känsla av att de hundratusentals människor och organisationer världen över som har kampen mot kärnvapen på sin agenda alls inte arbetar förgäves.

Maja-Brita Mossberg

för Yrkesgrupperna mot Kärnvapen
i Göteborg

Kärnvapen i självförsvar?

Föreningarna av Svenska Jurister mot kärnvapen och Forskare och Ingenjörer mot kärnvapen bidrar nu också till vårt Informationsblad. Det är värdefullt, som framgår av artiklar om Haagdomstolens uttalande liksom om Iran och Kärnvapen i nr 104, mars 2006.

Artikeln om Haagdomstolens yttrande av Curt Riberdahl och Stig Gustafsson är viktig just nu när man överväger att försöka föra frågor om brott mot kärnvapenavtal till domstolen. Jag skulle vilja förtydliga en passus i texten, som jag sett ofta missförstås av journalister och beslutsfattare. Gång på gång hör man att ”kärnvapen får användas i självförsvar”.

Domstolen anser inte att det är tillåtet att använda kärnvapen i självförsvar. Den säger bara att den inte kan utesluta att det kan finnas ett extremfall där en stats överlevnad står på spel där kärnvapen skulle kunna användas. Även i det fallet måste dock kärnvapenanvändningen uppfylla en rad villkor. Nedfallet får inte drabba tredje part, skadorna får inte i oproportionerlig grad drabba civila eller miljön etc. Domstolen kunde inte finna något exempel på en sådan situation, men kunde inte utesluta att den kan finnas. Under domstolens arbete hade man tillfrågat representanter för kärnvapenmakterna om de kunde beskriva en sådan situation, men det kunde ingen.

I efterhand har man spekulerat så här: Om Monaco hotas av en stormakt som med ett hangarfartyg närmar sig kusten i avsikt att förstöra landet skulle Monaco kanske ha rätt att slå ut detta hangarfartyg med ett atomvapen.

Hoten från Storbritannien och USA att använda kärnvapen mot Irak strider alltså uppenbart mot internationell lag. Det är anmärkningsvärt att t ex den svenska regeringen inte framhåller detta. Vi får hoppas att Göran Persson gör det vid privata samtal med Tony Blair.

Gunnar Westberg

Ned med kärnvapnen!

En heldag på Nobelmuseet

Ingrid Inglander, Lärare för Fred, och Leonore Wide framför YMKs utställning mitt i Nobelmuseets entrésal

Lördagen den 29 april 2006 öppnade Nobelmuseet i Stockholm sina portar för information och diskussioner om kärnvapen. Initiativet kom från Nätverket för kärnvapenedrustning, som ju har en klar Nobelpris-tagaraknytning. I Nätverket ingår Nobelfredspristagaren SLMK (1985) liksom IKFF, Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, som haft två ordföranden som fått Fredspriset (Jane Addams 1931 och Emily Greene Balch 1946). Ett tiotal andra föreningar som arbetar mot kärnvapen ingår i Nätverket och deltog i fredslördagen med olika inslag, broschyrer, böcker och skrifter bl.a. om kärnvapen i undervisningen och i ett genusperspektiv lik-

som om forskarnas ansvar. Med fanns också en mur av klossar symboliserande folkrätten som skydd mot kärnvapen. Yrkesgrupperna mot kärnvapen, YMK, visade sin utställning om kärnvapen som väckte stort intresse. SLMK visade ett informativt bildband som roterade hela dagen och vi hade vårt interaktiva undervisningsmaterial *Lär om kärnvapen* tillgängligt i en dator. Deltog gjorde också Pugwash som fick Nobels Fredspris 1995 och som visade film med bl.a. en intervju med Joseph Rotblat, kärnforskare i USA som hoppade av 1944 när han förstod att Hitler inte skulle kunna få kärnvapen medan däremot USA var beredda att använda dem. Joseph Rotblat arbetade sedan

mot kärnvapen bl.a. inom Pugwash till sin död 2005.

Rolf Ekéus, ordförande i Svenska Pugwash, höll ett mycket uppskattat föredrag med titeln Kärnvapnen och den internationella säkerheten.

Nobelmuseet med professor Anders Bányó gav oss all hjälp vi behövde och bjöd på fritt inträde hela dagen.

Vi fick möjlighet att nå över 700 besökare med vår information och hade ett stort antal givande och intressanta samtal som i många fall ledde till en ökad medvetenhet om dagens kärnvapenproblematik.

Leonore Wide
leonore.wide@slmk.org

INTERNATIONELL UTBLICK

Red Inge Axelsson
Frösön (inge.axelsson@miun.se)

Amerikanska 'nuclear bunker busters' mot Iran?

Tidningen 'New Yorker' uppger att president Bush överväger att använda taktiska kärnvapen som penetrerar markytan ('bunker busters') mot underjordiska kärnenergianläggningar i Iran. IPPNW:s co-president Gunnar Westberg har i ett uttalande fördömt alla bruk av kärnvapen som ett brott mot mänskligheten. IPPNW har publicerat studier som visar att markpenetrerande kärnvapen inte alls är 'rena' utan förorsakar svåra skador på människor och miljö.

<http://www.ippnw.org/IranHersh2006.html>

Krig är omoderna

Antalet militära konflikter på jorden har minskat i antal och dödsfallen i strid är de lägsta sedan 1950-talet. Krig håller i många utvecklade länder på att bli lika omoderna som slaveri och dueller, säger krigshistorikern John Mueller vid Ohio State University. Vi har istället fått terrorism, men terrorism har bara under ett år (2001) orsakat fler dödsfall per år än andra världskriget gjorde under en genomsnittlig timme! Antalet dödsfall i strid var under första världskriget 1-3 miljoner/år, under andra världskriget 3-4 miljoner/år (~10 000/dag) och under de senaste åren 20 000-30 000/år. Under 1970-talet dödades 1.2 av 1 000 människor i strid; nu är siffran under 0.4/1 000.

Varför har vi blivit fredligare? De troliga orsakerna är flera. Allt fler länder är demokratier och demokratier är obenäga att ta till vapen. Europa har blivit mycket fredligare. Befolkningen i t.ex. USA accepterar inte stora förluster. Under Vietnamkriget vände sig

majoriteten i USA mot kriget efter 28 000 amerikanska dödsoffer. Under Irakkriget kom motsvarande reaktion efter 1 500 dödsoffer. Efter det kalla krigets slut har supermakterna slutat kriga genom ombud i tredje världen. Kolonialkrigen och de flesta postkoloniala krig har upphört.

Den största konflikten idag är folkmordet i Darfur, Sudan, där arabmilis dödat 70 000 svarta afrikaner. Det största framtidshotet är om terrorister skaffar sig kärnvapen, eller en nukleär konflikt mellan t.ex. Indien och Pakistan.

Franke Greve: Wars are on the wane worldwide.

Knight Ridder Washington Bureau.
<http://www.realcities.com/mld/kwashington/13611675.htm>

Nukleär terrorism

Höganrikat uran (highly enriched uranium, HEU) kan användas till att göra en 'rå' bomb på mindre än 100 kg som kan detoneras av en självmordsbombare. Därför bör civila kärnreaktorer använda lågaktivt uran som inte går att använda till bomber.

Glaser A, von Hippel FN.
Scientific American
2006;294(2):56-63 (February 2006)

Iraq Body Count

Den 30 april 2006 var antalet rapporterade döda civilpersoner under kriget i Irak mellan 34 512 och 38 661.

Iraq Body Count
www.iraqbodycount.org

Iran och USA

"Now, you're never going to convince Iranians that it's not a testosterone rush for their country to be nuclear. But you

can certainly convince them that it's not in their economic interest."

US Congressman *Brad Sherman* (D), som förespråkar ekonomiska sanktioner mot Iran

Bulletin of the Atomic Scientists,
May/June 2006 (sida 10)

Kina

Antalet kärnvapenstridsspetsar i Kina fördelar sig troligen ungefär såhär:

Landbaserade missiler: 79

Fartygsbaserade missiler: 12

Flygplan som kan bära en atombomb: ca 40

Summa ca 130 (+ ev. omkring 70 stridsspetsar i lager).

Bulletin of the Atomic Scientists,
May/June 2006 (sida 60-63)

Cesium137 i Sverige

Kroppsbelastningen av cesium (137Cs) i Sverige hade toppar 1965 och 1987 efter kärnvapenprov respektive Tjernobylihavariet. Under en 50-årsperiod utsätts renskötare av ca 10 mSv från 137Cs, dvs. 10-100 gånger mer än befolkningen i Stockholm, Göteborg och Malmö. Belastningen från Tjernobyli är bara omkring 1/3 av belastningen från provsprängningarna under 1960- och 1970-talen.

Räif CL et al., Health Physics
2006;90(5):446-458 (May 2006).

Räif CL et al., Sci Total Environ
2006; Feb 24 (Epub ahead of print)

För kirurger

Scandinavian Journal of Surgery har gett ut ett temanummer (2005;94(4)) om katastrofer, inklusive "vad en kirurg bör veta om kärnvapen".

Bioterrorism

USA skräms av möjligheterna för förgiftning av mjölk med botulinumtoxin, spridning av smittkoppor med hjälp av självinfekterade självmordsterrorister och spridning av mjältbrandssporer med aerosol. National Institutes of Health (NIH) delade år 2003 ut 1,5 miljarder dollar till "biodefense research". Det inträffar bara 100-150 fall/år av harpest (tularemi) i USA, men harpestvaccinprojekt fick 60 mil-

joner dollar (över 400 miljoner kronor) i NIH-anslag 2005! Myndigheterna stora intresse för farliga mikrober har gjort att en framstående pestforskare, dr Thomas Butler, sattes i fängelse för ovarsamt hanterande av pestbakterier. Men bioterrorister kan använda många fler mikroorganismer än här nämnda. Ett "bioförsvar" måste därför vara flexibelt och berett på tidigare prövade vapen.

New England Journal of Medicine
2006;354(2):113-115
(January 12, 2006)

Två miljoner barn döda

"Two million children have been killed in armed conflict in the last decade. Three times as many have been seriously injured or permanently disabled. Millions of others have been forced to take part in or witness horrifying acts of violence."

Child Rights Information
Network (CRIN)
www.crin.org

Hur många dör av Tjernobylikatastrofen?, del 1

IAEA och WHO räknar med att 4 000 människor har dött eller kommer att

dö som en följd av kärnkraftsolyckan i Tjernobyli. *International Agency for Research on Cancer* tror på 16 000 dödsfall; Greenpeace på 500 000. MEDACT, IPPNW:s brittiska samarbetspartner, krävde i en insändare i the Times den 22 april att ett opartiskt forskningsinstitut inrättas för att kartlägga olyckans hälsoeffekter.

MEDACT
www.medact.org

Hur många dör av Tjernobylikatastrofen?, del 2

Beräkningarna av antalet döda av Tjernobylihavariet varierar mellan 50 (WHO, IAEA och FN, september 2005) och 50 000. Dvs. 50 syftar på antalet döda hittills; rapporten räknar med att ca 4 000 kommer att på sikt dö på grund av Tjernobylihavariet. Kärnenergiolagen har anledning att underdriva antalet döda medan forskare i Ukraina, Vitryssland och Ryssland har anledning att överdriva antalet döda när de söker forskningsanslag. Enligt rapporten från september 2005 orsakade havariet omkring 4 000 fall av tyreoidcancer, främst hos barn, men bara 9 av de drabbade har avlidit av cancer. De mentala effekterna har

varit betydande och avspeglas i höjda aborttal i Tjernobyliregionen.

The Lancet 2006;367:1305-1306,
1311 (April 22, 2006)
JAMA 2006;295(9):1011-1022,
1060-1062 (March 1, 2006)

Till sist: Minnen från Sudan...

För, när detta skrives, exakt 20 år sedan satt jag i ett flyktingläger i östra Sudan och lyssnade på en knastrig kortvågsradio som sände BBC news. Huvudnyheten denna morgon var att svenska myndigheter hade uppmätt "enhanced radioactivity" längs Sveriges ostkust. Sveriges ambassadör i Moskva hade frågat Sovjetunionens utrikesdepartement om någon kärnenergiolycka inträffat i Sovjetunionen men fått beskedet att det hade det inte.

Jag minns faktiskt nyhetsuppläsarens ord nästan ordagrant. Nästa dag kröp sanningen om Tjernobylikatastrofen fram. Under de 20 år som gått har kärnenergin fortsatt vara kontroversiell. I Sudan har flyktingströmmen från Etiopien och Eritrea och folkmorden i söder upphört men ersatts av folkmord i väster, i Darfur. Ska aldrig krigen på Afrikas horn sluta?

Hermed indkaldes til **Landsmøde** i Danske Læger Mod Kernevåben.

Landsmødet afholdes
lørdag 19. august kl. 14.00
i Klaus Arnung konsultation, Lille Strandstræde 10 (ved Nyhavn), København.

Dagsorden i henhold til vedtægterne.

DLMK dækker som vanligt deltagernes rejseudgifter sv. til en togbillet. Efter landsmødet middag på en nærliggende restaurant.

Vel mødt til landsmødet.

Povl Revsbech
formand

DLMKs Bestyrelse

Formand:

Povl Revsbech
Langdalsvej 40, 8220 Brabrand
Tlf. 86 26 47 17
E-mail: revsbech@dadlnet.dk

Bestyrelsesmedlem:

Anton Aggernæs
Godthåbsvej 22, 4. tv
2000 Frederiksberg
Tlf. 38 34 35 07
E-mail: aggernaes.a@dadlnet.dk

Deputy councillor:

Jacob Obbekjær
Lundedammen 42, 2605 Brøndby
Tlf. 36 75 13 10
E-mail: obbekjar@dadlnet.dk

Deputy councillor, redaktør:

Klaus Arnung
Kæmpehøjvej 3, 2950 Vedbæk
Tlf. 45 66 11 81
E-mail: k.arnung@dadlnet.dk

Kasserer:

Niels Dahm
Hovedvej 14, Avernakø, 5600 Fåborg
Tlf. 62 61 83 61
E-mail: dahm@avernak.dk

Studenterrepræsentant:

Cæcilie Bøck Buhmann
Refnæsgade 53, 3. tv
2200 København N
Mobil-tlf. 26 18 95 06
E-mail: cbuhmann2002@yahoo.com

International councillor:

Lars Folmer Hansen
Dalmoesevej 23
2400 København NV
Tlf. 33 15 82 99
E-mail: folmer@dadlnet.dk

Hiroshimadag 6. august 2006

Hiroshimadag 6. august 2006

Den danske Pugwashgruppe (www.pugwash.dk), SGI-Danmark (www.sgi-dk.org), Det Danske Fredsakademi (www.fredsakademiet.dk) og Danske Læger mod Kernevåben (www.dlmk.dk) holder et seminar d. 6. august 2006. Det sker på årsdagen for bombningen af de to japanske byer Hiroshima og Nagasaki.

Arrangørerne mener, at a-bombningerne af de to japanske byer, der fandt sted for seks årtier siden til stadighed bør mindes. Ikke mindst pga. af konsekvenserne for civilbefolkningen i byerne men også p.g.r.a., at konsekvenserne af krig for altid var forandrede efter d. 6. august 1945. Den politiske eftervirkning af kernevåben-bombningen af Hiroshima og Nagasaki er stadig aktuel i en tid, hvor den internationale ikkespredningsaftale for kernevåben – "The Non Proliferation Treaty" - er i fare for at blive afskrevet, og hvor 30.000 atomvåben stadig befinder sig på kloden. På trods af Den Kolde Krigs ophør, kaster disse våben stadig en mørk skygge over vores civilisations fremtid. Arrangørerne ønsker at oplyse og informere offentligheden om denne oftest oversete situation og bidrage til, at frigøre verden fra denne altoverskyggende trussel.

I arrangementet vil der blive afholdt taler af blandt andet den japanske ambassadør i Danmark Gotaro Ogawa og Maj Britt Theorin der er formand for "The International Peace Bureau".

Arrangementet bliver afholdt på Askov Højskole beliggende Maltvej 1, 6600 Vejen
www.askov-hojskole.dk

Programmet er stadig under udarbejdelse, og vil løbende blive opdateret på hjemmesiden
www.pugwash.dk

DANISH NATIONAL
PUGWASH GROUP

Danske Læger Mod
Kernevåben

SOKA GAKKAI
DANMARK

DLMKs sekretariat:

c/o Povl Revsbech
Tlf. 86 26 47 17
E-mail: revsbech@dadlnet.dk

Medlemskab opnås ved indbetaling af års-
kontingent på Giro 8 03 91 00
300 Dkr for læger og pensionister
100 Dkr for studenter
200 Dkr for støttemedlemmer

DLMKs hjemmeside: www.dlmk.dk

SLMKs STYRELSE

2005 – 2006

Ordförande: **Frida Sundberg**, Norra Ågatan 5B,
416 49 Göteborg, tel 031-700 88 08,
e-post: frida.sundberg@slmk.org

Vice ordf: **Martin Tondel**, Lekparksvägen 2,
582 75 Linköping, tel 013-39 64 74,
e-post: martin.tondel@slmk.org
Leonore Wide, Ljuskärsvägen 35,
133 31 Saltsjöbaden, tel 08-717 65 17,
e-post: leonore.wide@slmk.org

Sekreterare: **Meit Krakau**, Danarövägen 19,
182 56 Danderyd, tel 08-753 13 50,
fax 08-755 78 55,
e-post: meit.krakau@slmk.org

*IPPNW
President* **Gunnar Westberg**, Solbänksgatan 9,
413 19 Göteborg, tel 031-82 63 92 (b),
tel. 031-82 86 92 (b),
mobiltel 0762-17 30 23
e-post: gunnar.westberg@slmk.org

Övriga

Ordinarie

Hans Levander, Vårdkasvägen 11, 756 55 Uppsala,
tel 018-32 43 47, fax 018-32 00 84,
e-post: hans.levander@slmk.org

Monika Palmgren, Slottsvägen 6, 169 69 Solna,
tel 08-578 354 28 (a), e-post: monika.palmgren@slmk.org

Anneli Schmauch, Språkgränd 1, 907 33 Umeå,
tel 090-19 91 48, fax 090-785 17 17 (a),
e-post: anneli.schmauch@slmk.org

Sara Smedegård, Geijersgatan 20C, 652 18 Karlstad,
tel 054-10 12 02, mobiltel 0702-15 80 17
e-post: sara.smedegard@slmk.org

Jann Storsaeter, Vanadisvägen 42, 2 tr, 113 31 Stockholm
tel 08-33 21 86, mobiltel 070-861 34 36
e-post: jann.storsaeter@slmk.org

Martina Grosch, Erikstorpögatan 6, 4 tr, 217 54 Malmö,
mobiltel 0739-08 85 29, e-post: martina.grosch@slmk.org

Camilla Mattsson, Flogstavägen 87 B,
752 72 Uppsala, tel 018-46 36 96 (stud repr)
e-post: camilla.mattsson@slmk.org

Vendela Englund-Burnett, Mimergatan 13,
654 60 Karlstad, tel + fax 054-21 29 42,
e-post: vendela@slmk.org

Suppleanter

Gösta Alfvén, Svartensgatan 20, 116 20 Stockholm,
tel 08-643 47 02 + fax efter telefonanmälan
e-post: gosta.alfven@slmk.org

Mats Hogmark, Gruvgatan 33, 791 62 Falun,
tel 023-138 18, mobiltel 0709-515 272,
e-post: mats.hogmark@slmk.org

Nelli Jonasson-Filippova, Madlyckevägen 24,
542 32 Mariestad, tel 0501-474 62,
e-post: nelli@slmk.org

Anna Jones, Daljunkaregatan 12, 791 37 Falun,
tel 023-180 90, e-post: anna.jones@slmk.org

Jan Larsson (Infobladsansvarig),
Linnégatan 2G, 753 32 Uppsala, tel 018-14 62 12,
e-post: jan.larsson@slmk.org

Bengt Lindell (IT/kommunikationsansv),
Bättre Tiders Gränd 18, 393 59 Kalmar,
tel + fax 0480-201 84, mobiltel 070-647 23 47
e-post: bengt.lindell@slmk.org

Annika Rydberg, Fredrikshögsgatan 1, 903 36 Umeå,
tel 090-77 64 99, e-post: annika.rydberg@slmk.org

Karin Stenstedt, Alviksvägen 17, 167 53 Bromma,
tel 08-25 56 38, e-post: karin.stenstedt@slmk.org

Christina Vigre Lundius, Håkantorpsmölla,
284 91 Perstorp, tel 0435-347 31, fax 0435-353 27,
e-post: christina.vigre.lundius@slmk.org

John Henriksson, Hertig Karlsg. 11A, 582 21 Linköping,
tel 013-12 92 60, mobiltel: 0733-42 31 10 (stud repr)
e-post: john.henriksson@slmk.org

Revision

Auktoriserad Revisor

Jan Anders Nilsson, Öhrlings PricewaterhouseCoopers,
Box 1215, 251 12 Helsingborg, tel 042-37 72 00,
e-post: jan-anders.nilsson@se.pwc.com

Auktoriserad Revisor, suppleant

Jonas Grahn, Öhrlings PricewaterhouseCoopers,
Torsgatan 21, 113 97 Stockholm, tel 08-555 330 00,
e-post: jonas.grahn@se.pwc.com

Föreningsrevisor

Ylva Stjernholm-Vlader, Tomtebogatan 10, 2tr,
113 39 Stockholm, tel 08-31 63 81

Föreningsrevisor Suppleant

Kristina Olofsson, Varvsgatan 3b, 824 50 Hudiksvall,
tel 0650-102 56, e-post: kristina.olofsson@slmk.org

Kassör/Kanslichef:

Klas Lundius, Håkantorpsmölla, 284 91 Perstorp,
tel 0435-351 58, fax 0435-353 27, mobiltel 070-520 83 58
e-post: klas.lundius.@slmk.org

Valberedning:

Anna Sjögren, (sammankallande)
Södra Sanna 526, 655 91 Karlstad
tel 054-250 35 99, e-post: anna.sjogren@slmk.org

Carin Odhner, Sturevägen 30, 182 74 Stocksund,
tel, 08-755 50 29, e-post: carin.odhner@slmk.org

Thomas Silfverberg, Gustafsvägen 4, 169 58 Solna,
tel, 08-27 86 11, e-post: thomas.silfverberg@slmk.org

Avsändare:
SLMK, c/o Lundius
Håkantorsmölla
284 91 PERSTORP
Sweden

**Begränsad
eftersändning**

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen med
nya adressen på baksidan

Framgångsrika dialogmöten i Bryssel och Moskva.

Läs på sid 10-11.

Sabine Meyer, i mitten, är assistent i frågor om internationella relationer till den gröna partigruppen i EU-parlamentet. Hon är mycket välinformerad i frågor om fred och nedrustning, och är en viktig person för IPPNW att samarbeta med. Caroline Lucas – till höger - parlamentsmedlem för de Gröna, driver dessa frågor energiskt. Liz Waterston från MedAct (IPPNW Storbritannien), till vänster, är den som nu mest arbetar med att arrangera våra dialogmöten.

(foto Klas Lundius)

Columbus eller Peter den store? Statyn, rest 1997 i Moskvafloden, är skapad av Zurab Tsereteli. Det sägs att den först erbjöds New York som Columbus, sedan St Petersburg som Peter den store, innan den till slut hamnade i Moskva.

(foto Monika Palmgren)

Den belgiska senatens president Anna Marie Lizin, här i samtal med Henri Firket från IPPNW-Belgien, har starkt drivit på för att få en resolution om att inga kärnvapen skall finnas i Belgien. Kongressens båda kamrar har antagit en sådan resolution, men regeringen anser sig inte kunna kräva detta av USA och NATO.

(foto Klas Lundius)

Utanför Rosatom i Moskva den 3 april 2006 lägger (fr. vä) Ann-Poline Shurygina, John Loretz, Liz Waterstone, Gunnar Westberg och (med ryggen mot kameran) Roman Dolgov upp strategin inför dialogsamtalen.

(foto Monika Palmgren)

Framgångsrika dialogmöten i Bryssel och Moskva.

Läs på sid 10-11.

Sabine Meyer, i mitten, är assistent i frågor om internationella relationer till den gröna partigruppen i EU-parlamentet. Hon är mycket välinformerad i frågor om fred och nedrustning, och är en viktig person för IPPNW att samarbeta med. Caroline Lucas – till höger - parlamentsmedlem för de Gröna, driver dessa frågor energiskt. Liz Waterston från MedAct (IPPNW Storbritannien), till vänster, är den som nu mest arbetar med att arrangera våra dialogmöten.

(foto Klas Lundius)

Columbus eller Peter den store? Statyn, rest 1997 i Moskvafloden, är skapad av Zurab Tsereteli. Det sägs att den först erbjöds New York som Columbus, sedan St Petersburg som Peter den store, innan den till slut hamnade i Moskva.

(foto Monika Palmgren)

Den belgiska senatens president Anna Marie Lizin, här i samtal med Henri Firket från IPPNW-Belgien, har starkt drivit på för att få en resolution om att inga kärnvapen skall finnas i Belgien. Kongressens båda kamrar har antagit en sådan resolution, men regeringen anser sig inte kunna kräva detta av USA och NATO.

(foto Klas Lundius)

Utanför Rosatom i Moskva den 3 april 2006 lägger (fr. vä) Ann-Poline Shurygina, John Loretz, Liz Waterstone, Gunnar Westberg och (med ryggen mot kameran) Roman Dolgov upp strategin inför dialogsamtalet.

(foto Monika Palmgren)